

**ZARZĄDZENIE NR 70.2025
WÓJTA GMINY KOWAŁA**

z dnia 8 maja 2025 r.

w sprawie przedstawienia Raportu o stanie Gminy Kowala za rok 2024

Na podstawie art.28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym Dz.U.2024 poz. 1465 ze zm. zarządzam co następuje:

§ 1. Przedstawiam Raport o stanie Gminy Kowala za rok 2024 stanowiący załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Raport o stanie Gminy Kowala podlega przedłożeniu Radzie Gminy Kowala oraz publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Wójt Gminy Kowala

Wiesław Pachniewski

Załącznik do zarządzenia Nr 70.2025
Wójta Gminy Kowala z dnia 08.05.2025 r.

2024

RAPORT O STANIE GMINY KOWALA

Kowala
przestrzeń dla rozwoju

Urząd Gminy w Kowali-Stępcinie
ul. Marii Walewskiej 7
26-624 Kowala – Stępcina
www.kowala.pl
kowala@kowala.pl

Strona 1 z 69

SPIS TREŚCI

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Charakterystyka Gminy.....	4
1.1. Położenie i powierzchnia gminy.	4
1.2. Ludność i dynamika zmian	7
1.3. Dochody i wydatki Gminy	10
1.4. Władze lokalne	11

II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2024

1. Oświata i Kultura.....	13
2. Zdrowie.....	23
3. Bezpieczeństwo.....	24
4. Ochrona Środowiska, Rolnictwo, Leśnictwo i Odpady komunalne.....	28
4.1. Rolnictwo, leśnictwo.....	28
4.2. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala w 2024 roku.....	28
4.3. Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”	29
4.4. Program Ochrony Powietrza (POP).....	29
4.5. Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach.....	30
4.6. Wycinka drzew.....	30
4.7. Gospodarka ściekowa.....	30
4.8. Usuwanie azbestu z terenu gminy Kowala.....	30
4.9. Odpady komunalne.....	30
4.10. Zabytki i pomniki przyrody.....	36
4.11. Program opieki nad zabytkami	37
5. Zagospodarowanie terenu i infrastruktura techniczna.....	39
6. Infrastruktura komunalna.....	41
7. Działalność na rzecz jednostek pomocniczych.....	42
8. Pomoc społeczna.....	43

III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

1. Ogólna informacja o działaniach na rzecz realizacji uchwał Rady Gminy.....	48
2. Działania podejmowane na rzecz realizacji strategii i programów.....	50
2.1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2024.....	50
2.2. Programy.....	50

IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

1. Zadania inwestycyjne	55
2. Zamówienia Publiczne	58

V. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

1. Informacja publiczna.....	59
2. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	59

3. Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego i podmiotami zagranicznymi.....	65
4. Promocja.....	66
5. Plany inwestycyjne.....	68
6. Informacja	69

I. INFORMACJE OGÓLNE

---

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1.1. Położenie i powierzchnia gminy

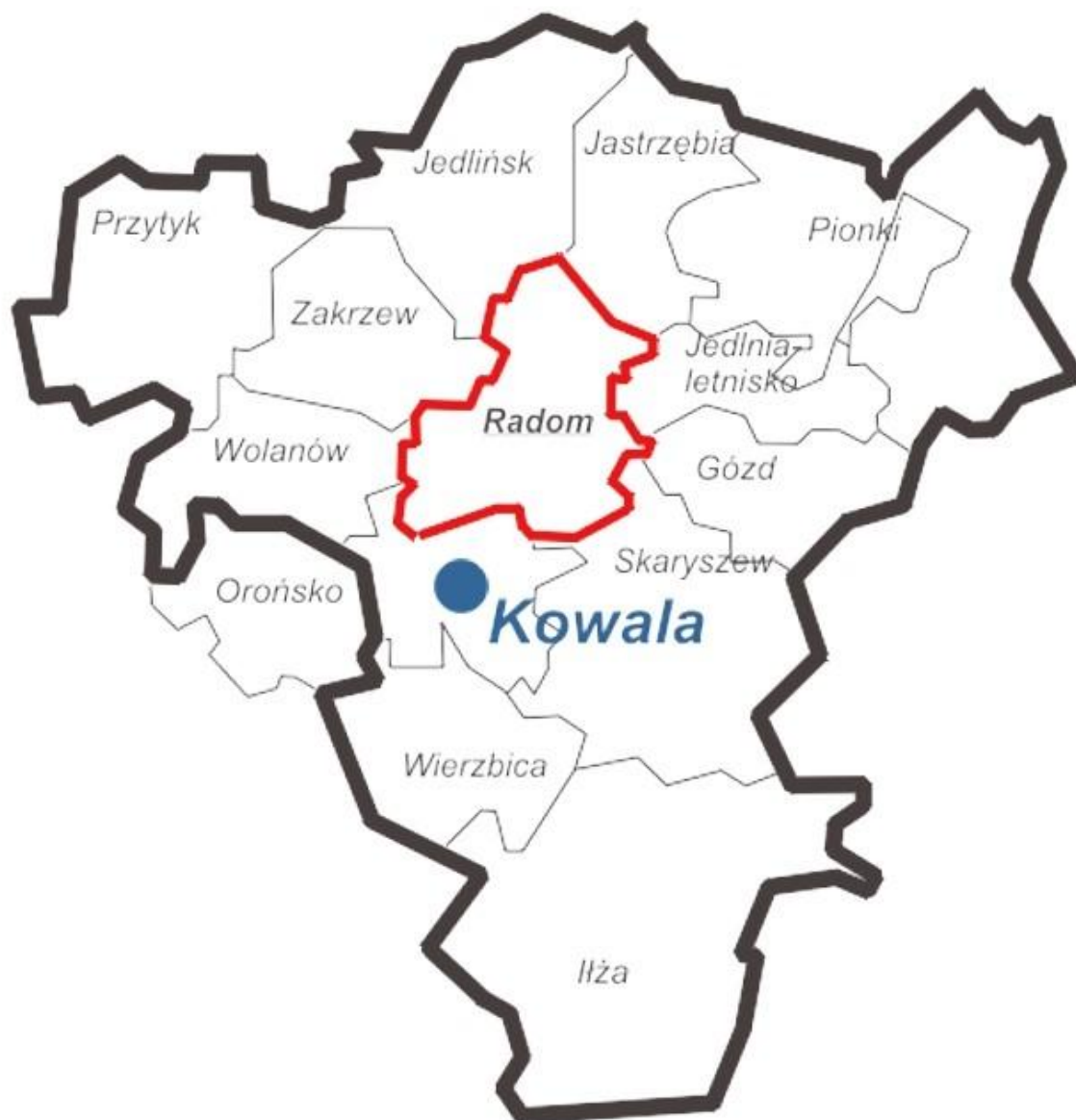
Gmina Kowala położona jest w południowej części województwa mazowieckiego w powiecie radomskim. Powierzchnia gminy Kowala wynosi 74,67 km², co stanowi 4,88% powierzchni powiatu.

Kowala należy do mniejszych gmin powiatu radomskiego, natomiast pod względem liczby mieszkańców wynoszącej na dzień 31.12.2024 roku, 12119 lokuje się nieco powyżej średniej dla całego regionu.

Powiat radomski i gmina Kowala na tle województwa mazowieckiego.

Od strony północnej Gmina Kowala graniczy z miastem Radomiem, od wschodu z jego osiedlami mieszkaniowymi i gminą Skaryszew, od południa z gminami Orońsko i Wierzbicą, a od zachodu z gminą Wolanów.

Gminy powiatu radomskiego.

Przez teren Gminy Kowala przebiega droga wojewódzka 735, stanowiąca dawną drogę krajową DK7 oraz linie kolejowe nr 8 relacji Warszawa Zachodnia- Kraków Główny, nr 22 Tomaszów Mazowiecki- Radom oraz nr 576 relacji Wolanów- Rożki, co daje gminie szczególne możliwości jej rozwoju. Zestawienie powierzchni gminnego zasobu mienia komunalnego Gminy Kowala o uregulowanym stanie prawnym własności o powierzchni : 152,7164 ha.

W tym powierzchnia gruntów przekazanych:

- w trwałą zarząd o powierzchni 8,2862 ha

- użytkowanie wieczyste o powierzchni 1,1165 ha
- w dzierżawę o powierzchni 22,5944 ha

Wpłynęło 72 wnioski o zatwierdzenie podziałów nieruchomości (71 decyzji prawomocnych i 1 umorzenie postępowania jako bezprzedmiotowe).

Wpłynęło 54 wnioski o wydanie opinii do wstępnego projektu podziału nieruchomości (49 pozytywnie rozpatrzonych i 2 negatywnie rozpatrzonych, 2 wnioski bez rozpatrzenia z powodu niezpełnienia braków formalnych, 1 umorzenie postępowania jako bezprzedmiotowe).

Lp.	Przeznaczenie	Powierzchnia w ha stan na dzień 31.12.2024 r.
1	Tereny rolne	8,3508
2	Tereny budowlano-rolne	2,2918
3	Tereny zabudowy usługowej	12,9323
4	Tereny dróg dojazdowych i wewnętrznych	8,9742
5	Tereny budowlano-usługowe, tereny leśne	0,4021
6	Tereny budowlano-usługowe	7,5562
7	Tereny leśne	8,3693
8	Tereny budowlane	17,4729
9	Tereny zieleni urządzonej	2,1862
10	Tereny budowlano usługowe, tereny zieleni urządzonej	1,2024
11	Tereny infrastruktury technicznej	0,7706
12	Tereny budowlane, tereny zieleni urządzonej	1,8676
13	Tereny usługowo-rolne	1,3492
14	Tereny budowlano-usługowe, tereny rolne	5,6281
15	Tereny kolejowe	0,0174
16	Grunty pod drogami	73,3453

1.2. Ludność i dynamika zmian

Ewidencja ludności

Według stanu na dzień 31.12.2024 r. Gminę Kowala zamieszkiwało 12119 osób. W porównaniu z rokiem ubiegłym liczba ludności wzrosła o 10 osób. W 2024 roku zmarło 92 mieszkańców naszej gminy. Jest to spadek o 12 osób w porównaniu z rokiem 2023. Na świat w raportowanym roku przyszło 100 dzieci. Wobec czego odnotowano spadek liczby urodzeń dzieci o 16 w porównaniu z rokiem 2023.

Liczba ludności w poszczególnych latach

Stan na dzień	Liczba ludności
31.12.2024 r.	12119
31.12.2023 r.	12109
31.12.2022 r.	12095
31.12.2021 r.	12042

Sukcesywny wzrost liczby mieszkańców na terenie gminy, przybywających najczęściej z miasta Radomia i innych okolicznych regionów, świadczy o jej atrakcyjności i ma duże znaczenie dla dalszego jej rozwoju.

Statystyka mieszkańców wg wieku i płci

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	175	157	332
3	75	65	140
4-5	129	135	264
6	73	77	150
7	85	68	153
8-12	380	319	699
13-15	255	270	525
16-17	172	151	323
18	88	65	153
19-65	3936	0	3936
19-60	0	3551	3551
> 65	647	0	647
> 60	0	1246	1246
ogółem	6015	6104	12119

Statystyka ludności z podziałem na miejscowości według stanu na dzień 31.12.2024 r.

GMINA KOWALA (1425072)	12119
ADAMÓW	32
AUGUSTÓW	669
BARDZICE	283
BUKOWIEC	90
DĄBRÓWKA ZABŁOTNIA	387
GRABINA	103
HUTA MAZOWSZAŃSKA	551
JÓZEFÓW	203
KOŃCZYCE-KOLONIA	505
KOSÓW	750
KOTARWICE	782
KOWALA-KOLONIA	467
KOWALA-STĘPOCINA	603
KOWALÓWKA	100
LUDWINÓW	710
MALISZÓW	573
MAZOWSZANY	733
MŁODOCIN MNIEJSZY	473
KĄTY	136
OSIEK	71
PARZNICE	857
ROMANÓW	195
ROŻKI	489
RUDA MAŁA	387
STAWKI	23
TRABLICE	1598
WALENTYNÓW	112
ZENONÓW	237

Statystyka zdarzeń zarejestrowanych w prowadzonym przez gminę rejestrze mieszkańców w 2024 r.

Ilość zameldowań na pobyt czasowy w tym cudzoziemców	44 26
Ilość wymeldowań z pobytu czasowego w tym cudzoziemców	6 2
Ilość zameldowań na pobyt stały w tym cudzoziemców	433 2
Ilość zameldowań spoza gminy	161
Ilość wymeldowań z pobytu stałego w tym cudzoziemców	422 2
Ilość urodzeń mieszkańców	100
Ilość zgonów mieszkańców	92

Dowody osobiste

W 2024 roku do naszego urzędu wpłynęło 1108 wniosków o wydanie dowodu osobistego.

Nie zmieniły się dotychczasowe funkcje dowodu osobistego - nadal potwierdza tożsamość i obywatelstwo, pozwala korzystać z automatycznych bramek granicznych na lotniskach oraz uprawnia do przekraczania granic państw, które honorują dowód osobisty jako dokument podróży. Dzięki warstwie elektronicznej, dowód osobisty umożliwia również jego posiadaczowi uwierzytelnianie w usługach online, składanie podpisu osobistego oraz potwierdzanie obecności w określonym czasie i miejscu.

Wniosek o wydanie dowodu osobistego składa się na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej wypełnionym przez organ gminy, na podstawie danych podanych przez wnioskodawcę i danych pobranych z rejestru PESEL, podpisanym przez wnioskodawcę za pomocą urządzenia umożliwiającego złożenie i odwzorowanie własnoręcznego podpisu.

Wniosek o wydanie dowodu osobistego składa się w organie dowolnej gminy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

- osobiście;
- w wersji elektronicznej dla dzieci do 12 roku życia;
- w wersji elektronicznej dla osób powyżej 12 roku życia - w przypadku złożenia wniosku o wydanie dowodu osobistego elektronicznie dla osoby powyżej 12. roku życia, osoba ubiegająca się o wydanie dowodu osobistego jest obowiązana w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku zgłosić się do organu gminy, w której złożyła wniosek, w celu złożenia i odwzorowania podpisu własnoręcznego oraz złożenia odcisków palców.

Urząd Stanu Cywilnego

Urząd Stanu Cywilnego Kowala zajmuje się rejestracją urodzeń, małżeństw i zgonów, które nastąpiły na terenie Gminy Kowala oraz dokonuje innych czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego w Bazie Usług Stanu Cywilnego.

Zadania zrealizowane przez Urząd Stanu Cywilnego Kowala w roku 2024	
Rodzaj zadania	2024
Rejestracja aktów urodzeń	4
Rejestracja aktów małżeństw w tym poza Urzędem :	68 3
Rejestracja aktów zgonów	46
Przyjmowanie oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński	37
Wydawanie decyzji administracyjnych o zmianie imienia i nazwiska	3
Transkrypcja i odtworzenia zagranicznych aktów stanu cywilnego	7
Wydawanie odpisów aktów stanu cywilnego	890
Migracja aktów stanu cywilnego do Rejestru Stanu Cywilnego	516
Ilość wyroków rozwodowych wpisanych do ksiąg małżeńskich	9
Uznanie ojcostwa	7

Dodatkowo Urząd Stanu Cywilnego Kowala, na wniosek osób zainteresowanych, co roku organizuje uroczystość związaną z jubileuszem 50-lecia pożycia małżeńskiego. Jubilaci zostają uhonorowani odznaczeniem państwowym „Medalem za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” przyznawanym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 13 marca 2023 r. wystąpiliśmy z wnioskiem do Wojewody Mazowieckiego o przyznanie medali dla 31 par z terenu naszej gminy. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przyznał odznaczenia dla 26 par z terenu naszej gminy, które zawierały związek małżeński w 1973 r. Uroczystość wręczenia medali odbyła się w dniu 24 października 2024 r.

1.3. Dochody i wydatki Gminy

Budżet Gminy Kowala w 2024 roku, który został przyjęty uchwałą Rady Gminy Kowala nr LXII.538.2023 z dnia 21.12.2023 roku, zakładał:

- uzyskanie dochodów w kwocie 67 913 555,00 zł;
- realizację wydatków na poziomie 70 335 089,00 zł;
- pozyskanie przychodów w kwocie 2 421 534,00 zł;
- realizację rozchodów na poziomie 0,00 zł.

Różnica między planem dochodów a planem wydatków wynosiła 2 421 534,00 zł i stanowiła planowany deficyt budżetu Gminy Kowala na 2024 rok. Planowana na 2024 rok wartość przychodów stanowiła źródło pokrycia powstałego deficytu a w pozostałej części została przeznaczona na rozchody.

W wyniku wprowadzonych zmian w ciągu roku:

- plan dochodów wzrósł o 15 133 637,22 zł do kwoty 83 047 192,22 zł;
- plan wydatków wzrósł o 12 818 429,20 zł do kwoty 83 153 518,20 zł;
- plan przychodów zmalał o 2 315 208,02 zł do kwoty 106 325,98 zł;
- plan rozchodów nie uległ zmianie.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku budżet Gminy Kowala zamknął się planowanym deficytem budżetowym w kwocie 106 325,98 zł stanowiącym różnicę między planem dochodów a planem wydatków.

Syntetyczne zestawienie wartości dochodów, wydatków oraz wyniku finansowego wg planu na dzień 1 stycznia 2024 roku, planu na dzień 31 grudnia 2024 roku oraz wykonania za 2024 rok ujęto w ramach poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)
Dochody	67 913 555,00	83 047 192,22	83 624 670,65	100,70%
Wydatki	70 335 089,00	83 153 518,20	79 760 764,10	95,92%
Wynik	-2 421 534,00	-106 325,98	3 863 906,55	-

Dochody budżetu Gminy w 2024 roku wyniosły 83 624 670,65 zł, a ich realizacja stanowiła 100,70% planu wynoszącego 83 047 192,22 zł. Realizację planu dochodów w 2024 roku przedstawiają tabele poniżej.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Dochody bieżące	60 240 476,00	73 643 974,30	74 270 693,34	100,85%	88,81%
Dochody majątkowe	7 673 079,00	9 403 217,92	9 353 977,31	99,48%	11,19%
RAZEM DOCHODY OGÓŁEM	67 913 555,00	83 047 192,22	83 624 670,65	100,70%	100,00%

Wydatki budżetu Gminy w 2024 roku wyniosły 79 760 764,10 zł, a ich realizacja wyniosła 95,92% planu wynoszącego 83 153 518,20 zł. Realizację planu wydatków w 2024 roku przedstawiają tabele poniżej.

Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024 r. (w zł)	Plan na 31.12.2024 r. (w zł)	Wykonanie (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Wydatki bieżące	60 208 637,00	70 826 321,50	68 056 306,81	96,09%	85,33%
Wydatki majątkowe	10 126 452,00	12 327 196,70	11 704 457,29	94,95%	14,67%
RAZEM WYDATKI OGÓŁEM	70 335 089,00	83 153 518,20	79 760 764,10	95,92%	100,00%

Wynik budżetu ogółem na koniec 2024 r. wyniósł 3 863 906,55 zł. W uchwale WPF wynik budżetu ogółem Gminy Kowala w roku 2024 planowano na poziomie -2 421 534,00 zł.

Oznacza to, że w stosunku do wartości planowanych wynik budżetu na koniec roku zwiększył się i ma charakter nadwyżkowy.

Kwota długu na koniec 2024 roku wyniosła 7 000 000,00 zł. W uchwale WPF kwotę długu ogółem Gminy Kowala w roku 2024 planowano na poziomie 9 421 534,00 zł. Oznacza to, że w stosunku do wartości planowanych kwota zadłużenia na koniec roku zmniejszyła się. W kwocie długu Gminy Kowala na koniec 2024 r. uwzględnia się:

1. umowy kredytu i pożyczki – 7 000 000,00 zł;

Relacja łącznej kwoty długu Gminy Kowala na koniec 2024 roku w relacji do dochodów ogółem pomniejszonych o dotacje i środki o podobnym charakterze oraz powiększonych o przychody z tytułów określonych w art. 217 ust. 2 pkt 4-8 ustawy o finansach publicznych, nieprzeznaczone na sfinansowanie deficytu wyniosła 9,89%.

W 2024 r. zrealizowano dodatnią różnicę pomiędzy dochodami i wydatkami bieżącymi. W związku z powyższym, Gmina Kowala zachowała relację określoną w art. 242 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

1.4. Władze lokalne

Strukturę organizacyjną Urzędu określa Zarządzenie Nr 55.2025 Wójta Gminy Kowala z dnia 14 kwietnia 2025 w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie.

Rada Gminy Kowala w kadencji 2024-2029 liczy 15 radnych.

RADA GMINY KOWALA kadencja 2024-2029

Dariusz Chruślak -Przewodniczący Rady Gminy Kowala

Dariusz Parszewski - wiceprzewodniczący

Jarosław Słomka - wiceprzewodniczący

Paulina Molga - Przewodnicząca Komisji Rewizyjnej.

Roman Michta – Przewodniczący Komisji Budżetowej.

Krzysztof Borkowski – Przewodniczący Komisji Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności i Pomocy Społecznej.

Dariusz Bielecki – Przewodniczący Komisji Oświaty, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji

Artur Janczewski – Przewodniczący Komisji Skarg, Wniosków i Petycji

Jan Fryszkowski

Mieczysław Gębski

Barbara Kołodziejczyk

Radosław Kucharski

Tomasz Odzimek

Rafał Wasik

Ryszard Zawadzki

Przy Radzie działają następujące stałe komisje:

- Komisja Rewizyjna – 5 osób.
- Komisja Budżetowa – 5 osób.
- Komisja Rolnictwa, Ochrony Środowiska, Porządku Publicznego, Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności i Pomocy Społecznej – 5 osób.
- Komisja Oświaty, Kultury, Sportu, Turystyki i Promocji – 5 osób.
- Komisja Skarg, Wniosków i Petycji – 5 osób.

II. OPIS NAJWAŻNIEJSZYCH DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH W ROKU 2024

1. OŚWIATA I KULTURA

I. Na terenie Gminy Kowala istnieją następujące placówki oświaty i kultury:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Noblistów Polskich w Bardzicach.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Orła Białego w Kończycach – Kolonii.
3. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie.
4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mazowszanych.
5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Młodocinie Mniejszym.
6. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Parznicach.
7. Niepubliczna Szkoła Podstawowa MONTESSORI School w Kotarwicach.
8. Publiczne Przedszkole im. Juliana Tuwima w Kowali-Stępocinie .
9. Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI „Nutki” w Kotarwicach.
10. Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali-Stępocinie.

Wykaz szkół i placówek oświatowych oraz liczba uczniów na terenie Gminy Kowala

Liczba uczniów na dzień 31.12.2024r.

Nazwa szkoły	Szkoła - liczba uczniów	Roczne przygotowanie przedszkolne - liczba wychowanków	Oddziały przedszkolne - liczba wychowanków	Łącznie:
PSP Bardzice	96	20	-	116
PSP Kończyce-Kolonia	81	9	-	90
PSP Kowala-Stępocina	280	12	-	292
PSP Mazowszany	311	40	48	399
PSP Młodocin Mniejszy	98	11	-	109
PSP Parznice	146	22	86	254
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie	-	25	100	125
Niepubliczne Przedszkole MONTESSORI „Nutki” Kotarwice	-	-	44	44
Niepubliczna Szkoła Podstawowa MONTESSORI	48	-	-	48
łącznie:	1060	139	278	1477

Wykaz zatrudnionych nauczycieli w Publicznych Szkołach Podstawowych i Publicznym Przedszkolu na terenie gminy Kowala w styczniu i grudniu 2024 r.

Nazwa szkoły	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w styczniu 2024	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w styczniu 2024	Liczba zatrudnionych nauczycieli w pełnym wymiarze w grudniu 2024	Liczba zatrudnionych nauczycieli w niepełnym wymiarze w grudniu 2024
PSP Bardzice	14	5	13	5
PSP Kończyce – Kolonia	15	5	13	7
PSP Kowala – Stępcocina	29	9	29	9
PSP Mazowszany	38	6	44	9
PSP Młodocin Mniejszy	14 (w tym 1 n-el na urlopie rodzicielskim)	5 (1 n-el uzupełnia etat)	16 (w tym 1 n-el na urlopie zdrowotnym)	3 (1 n-el uzupełnia etat)
PSP Parznice	33	7	29	7
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępcocinie	11	4	13 (w tym 2 na zastępstwie)	6

WYNIKI UCZNIÓW VIII KLAS ZA 2024 ROK

Gmina Kowala: język polski - 66 %, matematyka - 47%, język angielski - 63%;

Powiat: język polski - 62 %, matematyka – 50%, język angielski - 61%;

Województwo: język polski - 66 %, matematyka - 57 %, język angielski - 72 %;

Kraj: język polski - 61 %, matematyka - 52%, język angielski - 66 %.

Szkoła	Język polski	Matematyka	Język angielski
PSP Bardzice	69,43%	52%	67,14%
PSP Kończyce- Kolonia	85%	59%	61%
PSP Kowala-Stępcocina	57%	44%	56%
PSP Mazowszany	71,3%	51,6%	66,66%
PSP Młodocin Mniejszy	61%	42%	63%
PSP Parznice	59%	41%	61%

Zestawienie wydatków gminy na prowadzenie placówek oświatowych w 2024r.

Nazwa szkoły - placówki	Wydatki na prowadzenie poszczególnych placówek w przeliczeniu na jednego ucznia lub wychowanka rocznie
PSP Bardzice	26 403,70 zł.
PSP Kończyce - Kolonia	31 639,85 zł.
PSP Kowala-Stępcocina	21 262,26 zł.
PSP Mazowszany	18 597,03 zł.
PSP Młodocin Mniejszy	28 877,78 zł.
PSP Parznice	24 290,99 zł.
Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępcocinie	28 967,36 zł.

Dochód z subwencji oświatowej	Wydatki Gminy na oświatę
23 177 127,00 zł.	39 815 062,11 zł.

W roku 2024 wszystkie placówki oświatowe realizowały szereg projektów i programów np.: „Steam w Szkolnych Laboratoriach Przyszłości”; „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”; „Góra Grosza”; „Śniadanie daje moc”; „Mleko w szkole”; „Zbieraj baterie”; „Nie pal przy mnie proszę”; „Czyste powietrze wokół nas”; „Bieg po zdrowie”; „Dbam o Mój Z@sięg”- edukacja w zakresie higieny cyfrowej i profilaktyki e-uzależnień; „Kreatywny przedszkolak- kreatywne dziecko”; „Europa i Ja”. „Śladami stolic Polski”; „Klasa w terenie”; „Kreatywna matematyka”; „Wszystkie dzieci zbierają elektrośmieci”; „I Bieg Orłąt Lwowskich” (projekt zrealizowany przy współpracy z TMLiKPW Oddział w Radomiu. W biegu uczestniczyli uczniowie klas trzecich z 8 szkół podstawowych z terenu gminy Kowala oraz Wierzbica. Bieg odbył się na dystansie 1421 metrów – tyle dzieci i młodzieży do lat 17 zginęło w obronie polskiego Lwowa). „Akademia Bezpiecznego Puchatka”; „Znajdź właściwe rozwiązanie”; „Trzymaj formę!”; „Żyj dobrze”; „Czyściochowa akademia”; „Lepsza Szkoła Pomoc dla Powodzian”; „Bieg dla Niepodległej”; „Ratujemy i Uczymy Ratować”; „Złota 10 czyli Mazowiecka Szkółka Dziennikarska”; „Piękna Nasza Polska Cała”; „Z kulturą mi do twarzy”; „Mamo, tato wolę wodę”; „Kodowanie na dywanie”; Klasa w terenie”; „Poznaję technologiczne triki, osiągam świetne wyniki”; „Poznaję technologiczne triki, osiągam świetne wyniki”; „Kulturalna szkoła na Mazowszu”- BohaterON”; „Owoce i warzywa w szkole”; „Młodzieżowa Akademia Siatki Marzeń”; „Międzypokoleniowe kino letnie”; „Akademia Bezpiecznego Puchatka”; „Aktywny do kwadratu- Aktywna Szkoła”; „Zajęcia taneczne i rozwijające umiejętności społeczne”; „eTwinning”; „Szkolne przygody gangu Mocniaków”; „Ja w świecie emocji”; „Super Koderzy”; „Godziny Wychowawcze ze Światem”; „Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”; „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”; „Kubusiowi Przyjaciele Natury”; „Ocalimy świat”.

Placówki oświatowe biorą udział w licznych akcjach m.in.: „Nie hejtuję – reaguję”; „Nie daj się wymazać”; „Odłącz się – połącz się”; „Rzucam wszystko i czytam”; „Dary dla Powodzian”; „Przytul się do drzewa”; „Nie wypalaj traw”; „Sprzątanie świata”; „Zakręcona akcja – zbieranie plastikowych nakrętek”; „Chryzantema”; „Znicz”; „Dzieci Dzieciom”; „Październik miesiącem dobroci dla zwierząt – zbiórka karmy”; „Dlaczego warto segregować śmieci?”; „Poła Nadziei”; „Cała Polska czyta dzieciom”; „Tusz do paki”; „Zbiórka żywności dla powodzian”; „Kubusiowi przyjaciele natury”; „Dzieci zbierają elektrośmieci”; „Narodowe Czytanie”; „Szkoła do hymnu”; „BohaterOn – włącz historię!”; „Znicz, pamiętam...”; „Czytanie z Mikołajem”; „Zbiórka artykułów szkolnych”; „Kolega koledze”; „Świąteczna zbiórka artykułów spożywczych, słodczy oraz artykułów chemicznych”; „Dzień Dobra”; „Łączą nas drzewa”; „Szkoła Pomóż i Ty” – pomoc osobom niepełnosprawnym i niewidomym;; „Paka dla psiaka i kociaka”; „I Ty możesz zostać Świętym Mikołajem - paczki dla dzieci z Domu Dziecka w Jasieńcu Iłżeckim”.

Każda szkoła realizuje innowacje pedagogiczne m.in. takie jak: „Emocjonalny LogoRytm: słyszę- mówię- czuję”; „Ortografia na wesoło”; „W zdrowym ciele- zdrowy duch”; „Grafomotoryka w zabawach ukryta”; „Osiecka nie tylko dla dorosłych”; „Z książką na kolanach, czyli lekturowe lapbooki”; „Mały Kucharz - Program edukacji kulinarnej dla klasy „0”; Taniec Ludowy Przepióreczka- zajęcia taneczne”; „Święta nietypowe – dni kolorowe”; „ Nie bój się mówić w języku angielskim”; „Lapbookowa nauka – Cztery Pory Roku”; „Pisanie to wyzwanie”; „Witaj Przedszkolaku”; „Dotknij, poczuj, zobacz”; „Matematyka jest wszędzie”; „Koło usprawniania manualnego”; „Finanse dla najmłodszych”; „Przyrodę poznajemy zjawiska rozumiemy” „Czytanie łączy pokolenia” – dla uczniów klasy II; „Książkowy zawrót głowy”; „Historia świętością zapisana”.

Szkoły i przedszkole w ramach Programu wychowawczo – profilaktycznego realizują m.in.: „Myśl pozytywnie”; „Młode Głowy”; „Między nami kobietkami!"; „ Drogowskaz- świadome życie”. „Jak rozpoznać i uchronić dziecko przed przemocą rówieśniczą”; „Godzina dla Młodych Główn”; „UNPLUGGED” - nabycie przez uczniów umiejętności chroniących przed używaniem substancji psychoaktywnych; „Bieg po

zdrowie”; „Klub mleczaka”; „Kubusiowi przyjaciele natury”; „Klub Małego Zucha Flockies”; „Podziel się kanapką”; „Kartka wielkanocna dla pacjentów RCO”; „Szczęśliwa rodzina - szczęśliwe dziecko”; Rajd rowerowy szlakiem zabytków bliższej i dalszej okolicy; „Powstaniec 1863” - seans filmowy MCSW-Elektrownia; „Dzień Żołnierzy Wyklętych”; „Światowy Dzień Świadomości Autyzmu szkolnego”; „Dzień Pozytywnego Myślenia”; Udział w X edycji sadzeniu lasu organizowanym przez nadleśnictwo Radom; „Bezpieczne Dzieciaki”.

Uczniowie w poszczególnych szkołach zdobywali nagrody i wyróżnienia w konkursach na szczeblu międzyszkolnym, powiatowym, ogólnopolskim czy międzynarodowym np.:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Bardzicach:

- Konkurs z matematyki (finalista konkursu wojewódzkiego).
- Międzynarodowy Konkurs Matematyczny Kangur (wyróżnienie).
- Gminny Konkurs Matematyczny (I miejsce).
- Powiatowy Konkurs Recytatorski „Warszawska Syrenka” (I miejsce).
- VI Gminny Konkurs Czytelniczy „Booktalking- zaprezentuj książkę z zestawu lektur szkolnych” (I miejsce).
- Regionalny konkurs „Na najlepiej pracujące SK LOP” (II miejsce).
- V Powiatowy Konkurs Recytatorski poezji świętego Jana Pawła II w Pionkach (II miejsce).
- XXI Powiatowy Festiwal Piosenki Turystycznej i Patriotycznej w Radomiu (I miejsce).

2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kończycach - Kolonii:

- XXI Gminna Olimpiada Przedszkolaków (III miejsce).
- XX Gminny Konkurs Ortograficzny dla klas młodszych „Z ortografią za pan brat” (I miejsce).
- Gminny Konkurs Piosenki Angielskiej „A Little Singer” (III miejsce).
- Gminny Konkurs Chemiczny „Woda” (II miejsce).
- Gminny Konkurs Czytelniczy „Booktalking - zaprezentuj książkę” (I miejsce).
- Międzygminne Zawody Piłki Siatkowej PSP Przytyk (IV miejsce).
- Turniej o Puchar Tymbarku (V miejsce).
- Gminne Zawody Sportowe - Piłka nożna chłopców (III miejsce).
- Międzynarodowy Konkurs Matematyczny - Kangur Matematyczny (wyróżnienia 4 uczniów)

3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Kowali-Stępocinie:

- Konkurs biologiczny (etap rejonowy).
- Konkurs historyczny (etap rejonowy).
- Konkurs polonistyczny (etap rejonowy).
- XII Mikołajkowy turniej halowej piłki nożnej szkół podstawowych (I miejsce).
- Konkurs historyczny „**W hołdzie Powstańcom Warszawskim**” (I miejsce).
- Międzynarodowy Konkurs Matematyczny Kangur (5 wyróżnień).
- VI Gminny Konkurs Czytelniczy „Booktalking- zaprezentuj książkę z zestawu lektur szkolnych” (II miejsce, III miejsce, 2 wyróżnienia).
- „Woda źródłem życia” – IV Gminny Konkurs Przyrodniczy (II miejsce).
- Gminny konkurs plastyczny „Widzę, reaguję, mówię nie przemocy (wyróżnienie).
- Gminny konkurs antyprzemocowy – spot filmowy “Widzę, reaguję, mówię nie przemocy” (III miejsce).
- Gminny Turniej Piłki Siatkowej (I miejsca we wszystkich 3 kategoriach).
- Konkurs plastyczny pt. „Budynek *Archiwum* Państwowego w Radomiu” (wyróżnienie).

4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Mazowszanach:

- Zakwalifikowanie się szkoły do Ogólnopolskiego Konkursu Wokalnego „Do Hymnu”.
- Ogólnopolski Konkurs Matematyczno- Informatyczny „Instalogik” (finalista i laureat III miejsca).

- Ogólnopolski Konkurs dla Młodzieży Szkolnej „Mój las” (wyróżnienia).
- Konkurs Historyczny Powstanie Styczniowe 1863-64 (III miejsce).
- XII Ogólnopolskie Biennale Plastyczno- Fotograficzne Dzieci i Młodzieży „Przyroda”- (laureat).
- Konkurs przedmiotowy języka polskiego i matematyki dla uczniów województwa mazowieckiego kwalifikacja do etapu rejonowego.

5. Publiczna Szkoła Podstawowa Młodoście Mniejszym:

- Kangur Matematyczny (wyróżnienie).
- XIII Ogólnopolska Olimpiada z Geografii (I miejsce).
- Powiatowy konkurs plastyczny na komiks promujący przepisy i zasady ruchu drogowego (I miejsce).
- Powiatowy Konkurs Kolęd i Pastorałek “Joyful moments...Christmas songs and carols” (wyróżnienie).
- II Gminny Konkurs Naukowy "Cudze chwalicie, swego nie znacie... Polscy naukowcy" (I miejsce).
- Gminny Konkurs Ortograficzny (I, II, III miejsce).
- Gminny Konkurs Recytatorsko - Literacki "Z literaturą polską na ty" (I miejsce).
- XIII Gminny Konkurs Matematyczny (II miejsce).
- „W hołdzie powstańcom warszawskim” - gminny konkurs historyczny w 80. rocznicę powstania warszawskiego (II miejsce).
- Gminny konkurs recytatorski “Św. Jan Paweł II nie przeminie cały...” (wyróżnienie).
- Gminny konkurs plastyczny „Widzę, reaguję, mówię nie przemocy...” (I miejsce).
- Gminny konkurs antyprzemocowy – spot filmowy “Widzę, reaguję, mówię nie przemocy...” (I miejsce).

6. Publiczna Szkoła Podstawowa w Parznicach:

- XVII Przegląd Twórczości Młodzieżowej „Pasterz i Ojciec” (I i II miejsce).
- Zawody lekkoatletyczne „Czwartki Lekkoatletyczne” (I miejsce)
- Gminny Konkurs „Widzę, reaguję, mówię – nie przemocy” (III miejsce).
- Gminne Zawody w Piłce Nożnej (III miejsce).
- Powiatowy Konkurs Językowy „Spelling Bee” (II i III miejsce).
- Gminna Olimpiada Polonistyczna (II miejsce).
- Konkurs „Mój kościół – moja parafia” (II miejsce).
- V Gminny Konkurs Recytatorski Poezji Jana Pawła II (wyróżnienie).

7. Publiczne Przedszkole w Kowali-Stępocinie:

- Gminny Konkurs Recytatorski „Polska wierszem malowana” (I, II, III miejsce).
- Gminny Konkurs Recytatorski „Tuwim – wierszem pisane” (I, II miejsce).
- Powiatowy Konkurs Plastyczny „Herb naszej gminy” (II miejsce).
- Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Znaczek Baśniowy na przygodę gotowy” (wyróżnienie).
- Konkurs Plastyczny „Jak dbać o zęby” (wyróżnienie).
- Konkurs „Taniec-wywijaniec dla Królika Higienka” (wyróżnienie).

II. Cykliczne imprezy sportowe:

1. XIX Gminny Turniej Halowej Piłki Nożnej Dzieci i Młodzieży Kowala-Stępocina 2024;
2. XX Turniej Piłki Nożnej Mężczyzn o Puchar Wójta Gminy Kowala "KOWALA 2024";
3. IX Ogólnopolski Turniej Dzieci i Młodzików w Judo o Puchar Wójta Gminy Kowala pod Patronatem Starosty Radomskiego;
4. XII Mikołajkowy Turniej Halowej Piłki Nożnej Szkół Podstawowych „Kowala 2024”.
5. Mikołajkowy Gminny Turniej Tenisa Stołowego 2024.

III. Osiągnięcia sportowe m.in.:

1. **Gimnastyczny Klub Sportowy „Quick Flick” uczestniczył:** W Finale konkursu „Co Za Talent” w Zespole Szkół Muzycznych (w czołowej 14 w śród zwycięzców); II Turniej Wiosny w Akrobatyce Sportowej Tryńcza (I,III – VII miejsca); XII Mistrzostwa Polski w Fitness Sportowym zorganizowane przez Polską Federację Fitness Sportowego oraz Akademię Fitness Sportowego Aleksandry Kobielałak – Gdańsk (4 złote,

5 srebrnych oraz 4 brązowe medale); XII Mistrzostw Polski w Fitness Sportowym (4 x I oraz 5 x II miejsca i 3 x III miejsce); European Championship Austria Blumenhalle (2 złote, 3 srebrne i 6 brązowych medali); III Turniej Gimnastyczny o Puchar Wójta Gminy Kowala (we wszystkich kategoriach od I do III miejsca); XI GRAND PRIX BY ALEKSANDRA KOBIELAK FITNESS WORLD CHAMPIONSHIP 25-27 OCTOBER 2024, GDAŃSK, POLAND (5 srebrnych i 3 brązowe medale); V OGÓLNO POLSKIE MISTRZOSTWA SZKÓŁ W FITNESS SPORTOWYM w Szemudach (I oraz IV,VI, VIII, XII i XIII miejsca); IV Ogólnopolski Turniej Sportów Gimnastycznych STAR(T) – Starachowice (3 złote, 3 srebrne i brązowy medal).

2. **„Judo Kowala”** osiągało sukcesy na terenie Polski oraz za granicą: Otwarte Mistrzostwa Województwa Lubelskiego (ogólnopolski) Świdnik (10 złotych, 12 srebrnych i 9 brązowych medali); Bardejov Judo Open – Międzynarodowy Turniej Judo w Słowacji (2 złote, 2 srebrne, 4 brązowe medale); Otwarte Mistrzostwa Województwa Lubelskiego – Lublin 19.05.2024 (9 złotych, 9 srebrnych i 9 brązowych medali), a 12.10.2024 (12 złotych, 8 srebrnych i 11 brązowych medali); Świętokrzyski Turniej Judo - Ostrowiec Świętokrzyski (międzywojewódzki) (12 złotych, 12 srebrnych i 9 brązowych); Ogólnopolski Turniej Judo Dzieci i Młodzików o Puchar Wójta Gminy Kowala (8 złotych, 11 srebrnych i 10 brązowych); Ogólnopolski Turniej dla Niepodległej - Nowiny (12 złotych, 14 srebrnych, 7 brązowych medali); Memoriał Jigoro Kano Poznań (brązowy medal); Ogólnopolskie Zawody Dla Dzieci i Młodzieży Siedlce (19 złotych, 14 srebrnych i 11 brązowych); International Judo Salt CUP Wieliczka (1 złoty, 4 brązowe); Turniej Mikołajkowy - Kielce – ogólnopolski (9 złotych, 9 srebrnych i 5 brązowych). W 2024 roku „Judo Kowala” zdobyła razem 264 medale w tym: 94 złote, 91 srebrne, 79 brązowe.

3. **Michał Karbownik** ur. 13 marca 2001 roku. Absolwent PSP w Kowali - Stępcinie. Treningi piłkarskie rozpoczynał w szkółce piłkarskiej „Jaskółka” w Kowali - Stępcinie, której trenerem był Piotr Różański. Pierwszym klubem Karbownika była Zorza Kowala, w której trenował pod okiem trenera Bartosza Piętaka. W latach 2012–2015 trenował w Młodziku 18 Radom, a w 2015 r. został przyjęty do juniorskiej ekipy Legii Warszawa. W latach 2016–2019 występował w drugiej drużynie „Wojskowej”, a w sezonie 2018/19 rozpoczął treningi w pierwszym zespole. Przebojem wywalczył sobie miejsce w składzie Legii. W lutym 2020 r. podczas gali tygodnika Piłka Nożna został wybrany odkryciem sezonu, a Justyna Suhecka opisała go w książce „Young Power. 30 historii o tym, jak młodzi zmieniają świat”. W sezonie 2019/20 wraz z Legią Warszawa zdobył Mistrzostwo Polski.

UEFA umieściła go na liście pięćdziesięciu młodych piłkarzy, którzy w 2020 r. mogli odegrać znaczącą rolę na ligowych boiskach. Został doceniony za „uniwersalność”.

W październiku 2020 r. podpisał czteroletni kontrakt z Brighton & Hove Albion i od razu został wypożyczony z powrotem do Legii. 28 sierpnia 2021 wypożyczono go do mistrza Grecji Olympiakosu Pireus, a 4 sierpnia 2022 – do Fortuny Düsseldorf.

Obecnie jest zawodnikiem Herty Berlin wycenianym na 3,5 miliona euro.

Biblioteka

Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali powstała w 1947 roku. Powołana została na mocy Uchwały Nr X/30/2004 r Rady Gminy w Kowali z dnia 22.10.2004 r. Od 1 stycznia 2005 roku jest samodzielną instytucją kultury działającą na podstawie Statutu Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali-Stępcinie. Należy do podtypu biblioteki gminy wiejskiej, gdzie liczba mieszkańców mieści się w przedziale 10001 – 15000. Organizatorem Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali-Stępcinie jest Samorząd Gminy Kowala.

Biblioteka w swojej strukturze posiada III filie:

- Filia w Młodocinie Mniejszym – budynek PSP w Młodocinie Mniejszym, Młodocin 47
- Filia w Bardzicach – budynek PSP w Bardzicach, Bardzice 2 c
- Filia w Parznicach – budynek PSP w Parznicach, Parznice 53

Zbiory biblioteczne opracowywane są komputerowo. Biblioteka korzysta z programu bibliotecznego Mak+ Zapewnia dostęp do Internetu, czasopism. Umożliwia korzystanie ze zbiorów cyfrowych Biblioteki

Narodowej - Academica. Czytelnicy mają dostęp do wirtualnej wypożyczalni Legimi (e-booków i audiobooków) dzięki wydawanym kodom.

Od 1 stycznia 2021r. opiekę merytoryczną i metodyczną nad bibliotekami publicznymi na terenie powiatu radomskiego sprawuje Powiatowy Instytut Kultury w Iłży, ul. Jakubowskiego 5

1. Zbiory biblioteczne - stan księgozbioru na 31.12.2024 r. - 21007 woluminów

Liczba zakupionych książek (przybytek księgozbioru biblioteki głównej i filii)

a) Ogółem w 2024 roku przybyło: 540 woluminów na kwotę 15401,00 złotych

b) W tym:

- 356 woluminów na kwotę 10016,45 zł. ze środków Organizatora – Samorządu Gminy Kowala:

Kowala – 163 woluminy (4508,35)

Młodocin – 51 woluminy (1500,00)

Parznice – 75 woluminy (2109,80)

Bardzice – 67 woluminy (1898,30)

- 184 woluminy z dotacji MKiDN na kwotę 5385 złotych:

Kowala - 114 woluminów (3455,89)

Młodocin – 32 woluminów (899,71)

Parznice – 19 woluminów (506,28)

Bardzice – 19 woluminów (523,12).

Wyszczególniona powyżej dotacja tj. (5385 zł) którą otrzymaliśmy od Biblioteki Narodowej przeznaczana jest na zakup nowości wydawniczych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025. Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych. Kierunek Interwencji 1.1 *Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych*. Wysokość dotacji jaki otrzymuje biblioteka zależy od wkładu własnego biblioteki oraz stopnia zaszeregowania gminy do odpowiedniej kategorii. Nasza gmina należy do II grupy pod względem zamożności.

Liczba zakupionych książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi: 4,32

I. Czytelnicy według wieku

2024	- do lat 5	- 6 do 12 lat	- 13 do 15 lat	- 16 do 19 lat	- 20 do 24 lat	- 25 do 44 lat	- 45 do 60 lat	- powyżej 60 lat
Kowala	33	78	76	54	52	251	196	174
Bardzice	8	96	30	12	0	21	15	14
Młodocin	0	73	44	13	2	17	24	9
Parznice	2	91	33	4	5	17	41	10
Ogółem (1495)	43	338	183	83	59	306	276	207

Liczba czytelników w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2024 roku wyniosła: 11,96 (Dane GUS dotyczące liczby ludności - ludność w województwie mazowieckim stan na 30 czerwca 2024r. powiat radomski gm. w. Kowala: 12497

2. Wypożyczenia zbiorów bibliotecznych na zewnątrz i na miejscu

Liczba wypożyczeń ogółem na 100 mieszkańców (wypożyczenia na zewnątrz i na miejscu) w 2024 roku to: 150

2024	Literatura piękna dla dorosłych	Literatura piękna dla dzieci i młodzieży	Literatura niebeletrystyczna
Kowala	10743	3614	1947
Bardzice	576	1253	515
Młodocin	579	731	188
Parznice	803	1036	577
Razem 22562	12701	6634	3227

II. Wydarzenia kulturalne Spotkanie autorskie

27 maja 2024r. w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kowali-Stępocinie odbyło się spotkanie autorskie z pisarką dla dzieci - Panią Ewą Stadtmuller. Autorka opowiedziała dzieciom, w jaki sposób powstaje książka. Zapoznała najmłodszych czytelników ze swoją twórczością, jednocześnie prezentując pluszowe maskotki i pacynki zwierząt. Przygotowała wiele atrakcji i niespodzianek, które sprawiły, że wspólnie spędzony czas był radością dla dzieci i dorosłych. W spotkaniu uczestniczyła grupa „Tygrysków” z Publicznego Przedszkola im. Juliana Tuwima w Kowali-Stępocinie wraz z nauczycielami oraz kl. 1 b z Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie z wychowawcą. Dzieci mogły zakupić książeczki z dedykacją autorki, która życzyła im pięknych przygód z książką w krainie zaczarowanych dywanów spełniających marzenia. Spotkanie zostało zorganizowane dzięki współpracy biblioteki z Powiatowym Instytutem Kultury w Iłży.

- 29 października w ramach Mocy Bibliotek i współpracy Gminnej Biblioteki Publicznej w Kowali-Stępocinie, Powiatowego Instytutu Kultury w Iłży oraz Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Parznicach w filii bibliotecznej w Parznicach, odbyło się spotkanie autorskie z Panią Renatą Piątkowską - autorką książek dla dzieci i młodzieży.

W spotkaniu wzięli udział uczniowie szkoły podstawowej wraz z opiekunami z klasy VI, VII i VIII.

Autorka zapoznała dzieci ze swoją twórczością. Na podstawie książki biograficznej pt. „Która to Malala?” opowiedziała historię dziewczynki, która chciała chodzić do szkoły – najmłodszej laureatki Pokojowej Nagrody Nobla – Malali Yousafzai. Dzieci wysłuchały poruszającej opowieści tytułowej dwunastolatki, która zdecydowała się zaryzykować swoje życie w obronie fundamentalnych i sprawiedliwych idei. Autorka zapytała dzieci, które z ich praw jest dla nich najważniejsze? Zdecydowanie odpowiedzieli, że jest to prawo do wyrażania swojego zdania. Pakistańska dziewczynka walczyła o prawo do nauki i tak jak polskie dzieci pragnęła głośno mówić o swoich przekonaniach i wartościach. Zapraszamy do zapoznania się z losami głównej bohaterki. Książka czeka na Was dzieci w bibliotece. Spotkanie odbyło się w miłej i przyjaznej atmosferze.

Narodowe Czytanie

19 września 2024 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Kowali-Stępocinie odbyła się 13. edycja ogólnopolskiej akcji Narodowe Czytanie „Kordiana” Juliusza Słowackiego.

Spotkanie rozpoczęło się od odczytania listu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Andrzeja Dudy, który mocno podkreślił aktualność utworu. Dramat Słowackiego opowiada o walce Polaków z caratem, ale również o tym, że wolność i niepodległość wymagają bezinteresownego poświęcenia i ciągłej gotowości do czynu. Uczennica Weronika Wierzgała z Publicznej Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego zaprezentowała nam fragment powieści poetyckiej „Lambro” Juliusza Słowackiego, nawiązując do sytuacji Polski i Rosji XIX wieku. Gościliśmy również tytułowego „Kordiana”, którego postać i piękną charakterystykę przedstawił nam Julian Grzyb uczeń Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie. Tegoroczne Narodowe Czytanie rozpoczął Prologiem Wójt Gminy Kowala – Pan Wiesław Pachniewski. W edycji udział wzięli również: Skarbnik Gminy Kowala – Pani Agnieszka Delikat; Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Młodocinie Mniejszym – Pani Małgorzata Tomczyk; Doktor Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Kowali-Stępocinie – Pani Maria Puton-Kowalska; Pracownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowali-Stępocinie – Pani Małgorzata Woźniak; uczeń Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie – Julian Grzyb.

Wspólna lektura wybitnego dzieła literatury polskiej przypomniła nam głęboki sens dramatu, ale również to, że możemy traktować go jako powieść o naszej współczesności.

Wysłuchaliśmy utworów muzyki poważnej m.in. Canon Johanna Pachelbela oraz Arię na strunie G J. S. Bacha przygotowane przez młodzież Zespołu Szkół Muzycznych im. Oskara Kolberga w Radomiu – Alicja Dobrzańska, Zuzanna Ociepa – skrzypce, Michał Błędowski – pianino.

W spotkaniu udział wzięli czytelnicy oraz sympatycy biblioteki a także uczniowie klasy VII z PSP w Kowali-Stępocinie wraz z wychowawcą Panią Małgorzatą Grzesiak.

Noc bibliotek

Wspaniała akcja wspierająca moc literatury i siły lokalnej społeczności. Właśnie dzisiaj w dość niekonwencjonalny sposób zachęciłyśmy naszych gości do korzystania z zasobów biblioteki jako najbardziej otwartych i dostępnych instytucji kultury z ofertą dla osób w każdym wieku. I tak jak na wstępie, zaczęliśmy naszą wspaniałą podróż literacką "Dobranocką dla najmłodszych", którą opowiedziała nam Pani Izabela Brejtkop przy akompaniamencie Pana Rafała Balickiego. Następnie powędrowaliśmy na warsztaty plastyczne, cieszące się bardzo dużym zainteresowaniem u dzieci, które poprowadził Pan Artur Wąsowicz z wydziału sztuki Politechniki Radomskiej. Spotkanie zakończyliśmy "Dobranocką dla dorosłych" i wspólnym tańcem.

Wystawy:

- Wystawa pt. „Janusz Kusociński” w Galerii na Płocie

Zapraszamy Mieszkańców Gminy Kowala do odwiedzenia kolejnej wystawy pt. „Janusz Kusociński” w Galerii na Płocie przy PSP im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie.

Janusz Kusociński, ps. „Kusy” to polski lekkoatleta, a także złoty medalista olimpijski z Los Angeles w biegu na 10 000 metrów. Wielokrotny mistrz oraz rekordzista Polski w biegach średnich i długich."Warto dodać, że Janusz Kusociński podczas zawodów w Pionkach w 1937 roku dokonał niesamowitej rzeczy. W biegu na 10 kilometrów okazał się lepszy od sztafety biegaczy Prochu 25x400 metrów. Kusociński wygrał z przewagą około 50 metrów, podczas biegu miał przewagę nawet ponad 400 metrów, biegacze z Pionek zostali zdublowani". Tą cenną informacją podzielił się z nami Pan Grzegorz Siek z Powiatowego Instytutu Kultury w Iłży, który na FB prowadzi Retrospekcje. Powiat Radomski.

- Wystawa „Miejsca pamięci Powstania Styczniowego w Powiecie Radomskim”

Zapraszamy mieszkańców Gminy Kowala do odwiedzenia wystawy „*Miejsca pamięci Powstania Styczniowego w Powiecie Radomskim*” w „Galerii na Płocie” przy Publicznej Szkole Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie. Wystawa jest plenerową opowieścią o tym co najważniejsze czyli – historii Polski, dlatego też zagościła w naszej miejscowości, w której w 1863 roku została stoczona Bitwa pod Kowalą.

Promocja czytelnictwa

Ogólnopolskie Wybory Książek to akcja przeprowadzana w miesiącu maju i czerwcu 2024 r. przez biblioteki i szkoły z całej Polski w trakcie, której setki tysięcy uczniów miało możliwość zagłosowania na najciekawsze książki przeczytane w ciągu ostatnich dwóch lat.

To największe w Polsce i jedno z najciekawszych na świecie badań czytelniczych. Autentyczne, oddolne, tworzone przez środowisko bibliotekarzy, bez możliwości manipulacji wynikami poprzez Internet. A jednocześnie świetna okazja do promowania czytania bez przymusu, dla przyjemności, takich książek, na jakie mamy ochotę.

Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali-Stępocinie przyłączyła się do akcji Ogólnopolskie Wybory Książek. Jest to akcja organizowana przez branżowy miesięcznik „Biblioteka w Szkole” wraz ze środowiskiem bibliotek z całej Polski. Celem akcji jest poznanie prawdziwych gustów czytelniczych dzieci i młodzieży oraz

promocja czytania dla przyjemności i rozrywki. Zapraszamy dzieci i młodzież szkolną z terenu Gminy Kowala do przyłączenia się do wspólnej inicjatywy. W miesiącu maju i w czerwcu w placówce biblioteki odbędą się wybory, podczas których uczniowie wytypują swoje ulubione książki, które zagoszczą na bibliotecznych półkach.

Cykliczne akcje:

„Oddaj książkę” – cykliczna akcja przeprowadzana w miesiącu maju zachęcająca czytelników do oddania niezwróconych, przetrzymanych książek.

„Mała książka – wielki człowiek” kontynuacja projektu we współpracy z Instytutem Książki oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Zapraszamy dzieci w wieku przedszkolnym do odbierania wyprawek czytelniczych. Zachęcamy najmłodszych do czytania, do wspólnej lektury w relacjach rodzic - dziecko. Zachęcamy do spędzania czasu z książką zarówno w czytelni, jak i w domu.

Konkurs plastyczny: **„Najpiękniejsze karty Wielkanocne”, „Magiczne karty Bożonarodzeniowe”**. Konkursy te na stałe wpisały się w harmonogram działań realizowany przez filię biblioteczną **w Bardzicach**. Najciekawsze prace zostają nagrodzone i rozesłane do Czytelników – Seniorów z terenu naszej gminy.

Pasowanie na Czytelnika – uroczyste pasowanie odbywa się co roku w filii bibliotecznego **w Młodocinie Mniejszym**.

We współpracy GBP w **Parznicach** odbywa się Gminny Konkurs Recytatorski poświęcony patronowi PSP w Parznicach – Janowi Pawłowi II

Prowadzimy lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży z terenu naszej gminy.

Legimi – dzięki konsorcjum biblioteka zapewnia swoim czytelnikom dostęp do internetowej czytelni e-booków i audiobooków.

2. ZDROWIE

Statut SPZOZ uchwała nr XLII.358.2022 Rady Gminy Kowala z dnia 23 czerwca 2022 roku w sprawie nadania Statutu Samodzielnego Publicznego Zakładowi Opieki Zdrowotnej w Kowali-Stępcinie wpisany jest do:

- Rejestru Podmiotów Lecznicych 000000007918
- Krajowego Rejestru Sądowego 0000189410

Działalność jednostki jest finansowana ze środków NFZ.

SP ZOZ świadczy usługi medyczne dla ogółu mieszkańców gminy Kowala i gmin ościennych.

Na dzień 31-12-2024 jednostka zatrudniała 16 osób, w tym:

- lekarze 5
- pielęgniarki 5
- położna 1
- pracownicy administracyjni 3
- pracownicy obsługi 2

Na dzień 31-12-2024 do struktura złożonych deklaracji przedstawiała się następująco:

- Lekarz POZ 5944
- Pielęgniarka POZ 5998
- Położna POZ 2875
- Pielęgniarka szkolna 661

W roku 2024 udzielono m. in.:

- 21 183 porady Lekarza POZ w tym teleporady: 56
- 906 szczepień ochronnych
- 6391 świadczeń w Gabinetzie Zabiegowym
- 377 testów Covid/Grypa/RSV
- 753 EKG
- 14 279 świadczenia Pielęgniarek środowiskowych w domu pacjenta
- 95 wizyt patronażowych położnej POZ
- 21 wizyt położnej POZ w edukacji przedporodowej
- 661 uczniów objętych było opieką Pielęgniarki szkolnej, którym udzielono łącznie 293 porad oraz wykonano 1199 Świadczeń profilaktycznych. 442 uczniów objętych było profilaktyką fluorkową 6x w roku szkolnym.
- 14892 liczba wykonanych badań laboratoryjnych i obrazowych w POZ
- 399 świadczeń pielęgniarki POZ w ramach realizacji profilaktyki gruźlicy
- 120 świadczeń w ramach realizacji profilaktyki Chorób Układu Krążenia.

W ramach Poradni Ginekologiczno-Położniczej zrealizowano 567 świadczeń.

3. BEZPIECZEŃSTWO

I. Stan etatowy Posterunku Policji w Kowali-Stępcinie to 11 funkcjonariuszy Policji:

1. Kierownik Posterunku Policji w Kowali-Stępcina,
2. Zespół ds. Prewencji 6 funkcjonariuszy, w tym dwóch dzielnicowych oraz czterech Policjantów w służbie patrolowo- interwencyjnej,
3. Zespół ds. Kryminalnych 4 funkcjonariuszy.

Posterunek obecnie dysponuje środkami transportu:

- jednym pojazdem osobowym oznakowanym (2016r), jednym pojazdem osobowym nieoznakowanym (2019).

II. Skierowano do służby zewnętrznej patrolowej i obchodowej w systemie 8-godzinnym:

- w roku 2024 - 1012 policjantów, w roku 2023 - 980 policjantów,

III. Przestępstwa powstałe na terenie podległym z podziałem na kategorie

W 2024 roku wszczętych zostało :

- 117 postępowań – dynamika 91,4 - spadek o 8,6 % w stosunku do roku ubiegłego
- wykrywalność wyniosła 67,3 % - wzrost o 4,2 % w stosunku do roku ubiegłego gdzie w 2023 roku wszczętych zostało
- 136 postępowań,
- wykrywalność wyniosła 63,1%.
-

Kategorie przestępstw zaistniałych na podległym terenie:

- Kradzieże mienia – 8
- Kradzieże z włamaniem – 6
- Kradzież rozbójnicza – 1
- Bójka i pobicie - 1
- Przestępstwa gospodarcze – 13
- Uszczerbek na zdrowiu – 0
- Uszkodzenie mienia – 3
- Przestępstwa narkotykowe - 0
- Ujawniono nietrzeźwych kierujących pojazdami – 18
- Niealimentacja - 4
- Oszustwa – 15
- Znęcanie się nad rodziną - 17

Ogółem zatrzymano 13 sprawców przestępstw na gorącym uczynku oraz zatrzymano 45 osób poszukiwanych (Listem Gończym, Nakazem Doprowadzenia do Aresztu Śledczego/Zakładu Karnego, do ustalenia miejsca pobytu).

IV. Interwencje Policji

Liczba interwencji przeprowadzonych w 2024 roku przez funkcjonariuszy Posterunku Policji w Kowali wynosiła:

Ogółem 682 interwencje, w tym:

- 343 publicznych,
- 75 domowych,
- wylegitymowano 1488 osób.

Liczba przeprowadzonych interwencji w 2023 roku :

Ogółem 1257 interwencji, w tym:

- 1206 publicznych,
- 51 domowych,
- wylegitymowano 2978 osób.

W 2024 roku odnotowano znaczny spadek przeprowadzonych interwencji publicznych przy znacznym wzroście interwencji domowych w porównaniu z rokiem ubiegłym.

V. Postępowania w sprawach o wykroczenie

W trakcie przeprowadzonych interwencji funkcjonariusze Posterunku Policji w Kowali ujawnili 105 wykroczeń, w tym:

- przeprowadzono 98 postępowań mandatowych
- wystawiono 70 mandatów karnych
- zastosowano 40 pouczeń w związku z wykroczeniem
- oraz przeprowadzono 77 postępowań wyjaśniających w sprawach o wykroczenie z czego skierowano 29 wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Radomiu.

VI. Patologia społeczna

Przemoc w rodzinie

W 2024 roku policjanci Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie przeprowadzili 75 interwencji domowych, gdzie w większości przypadków dochodziło do nieporozumień między małżonkami/partnerami.

- w 39 przypadkach wszczęto Procedurę Niebieskiej Karty

Dzielnicy w ramach obchodu podległego rejonu służbowego systematycznie dokonywali kontroli rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty oraz sprawców przemocy domowej, w tym:

- 202 razy odwiedzili rodziny objęte procedurą Niebieskiej Karty
- 268 razy wzięli udział w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych i grupach roboczych
- 24 razy wzięli udział w spotkaniach ze społeczeństwem.

W 17 przypadkach prowadzone było postępowanie przygotowawcze dotyczące przemocy w rodzinie z art. 207 § 1kk.

Przestępczość nieletnich

Wobec nieletnich sprawców czynów karalnych nie były prowadzone postępowania przygotowawcze.

Alkoholizm

Jako zjawisko patologiczne występuje na terenie całej Gminy. W 2024 roku zrealizowano 53 doprowadzenia w celu wytrzeźwienia, w tym do izby wytrzeźwień, do miejsca zamieszkania oraz do podmiotu leczniczego.

I. Zabezpieczenia imprez sportowych

W 2024 roku na terenie Gminy Kowala realizowano czynności związane z:

1. Zabezpieczeniem spotkań sportowych piłki nożnej odbywające się na obiekcie sportowym GKS „ZORZA KOWALA” w Kowali – Stępocina ,
2. Zabezpieczeniem przejazdów kibiców klubów sportowych, przemieszczających się w drodze na mecz i po meczu przemieszczających się przez teren gminy,

3. Zabezpieczeniem imprez organizowanych na terenie gminy, w tym m.in. Dzień Dziecka, Dożynki Gminne.

VIII. Podejmowanie działań mających wpływ na wzrost poczucia bezpieczeństwa społeczeństwa

W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku dokonano sprawdzenia oznakowania dróg. Kontrolowano wskazane przez mieszkańców miejsca zagrożone. Dokonywano sprawdzeń w rejonie jak i obiektach handlowych pod kątem przestrzegania „Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi”.

W celu ograniczenia przestępstw i wykroczeń w ruchu drogowym na terenie Gminy służbę pełniły patrole Wydziału Ruchu Drogowego Komendy Miejskiej Policji w Radomiu.

W 2024 roku Posterunek Policji w Kowali-Stępcinie, realizował działania prewencyjne, prewencyjno – operacyjne oraz represyjno – kontrolne, takie jak: „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Świąta”, „Bezpieczne Wakacje”, „Dziki Kąpieliska”, „Bezdomni-wychłodzenia”, „NURD- nie chronieni uczestnicy ruchu drogowego” oraz akcje - „Znicz”, „Bezpieczna Droga do Szkoły”, „Widoczny na drodze – Bezpieczny po Zmroku”.

Na tablicy informacyjnej w Posterunku zostały zamieszczone numery telefonów służbowych do kontaktu z dzielnicowymi, co pozwala w nagłych przypadkach na natychmiastowe podejmowanie działań. Informacja o numerach telefonów do kontaktu z Posterunkiem została również umieszczona na stronie internetowej Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie.

IX. Działania z zakresu prewencji kryminalnej

W celu ograniczenia przestępstw i wykroczeń policjanci realizują programy prewencyjne takie jak: „Widoczny na drodze – Bezpieczny po Zmroku”, „Bezpieczna droga do Szkoły”, „Kręci mnie bezpieczeństwo przez cały rok”, „Profilaktyka uzależnień młodzieży i przeciwdziałanie przemocy” – poprzez spotkania z młodzieżą szkolną gdzie prowadzone są pogadanki, odbywają się również spotkania z gronem pedagogicznym, pedagogami szkolnymi oraz Dyrektorami Szkół i rodzicami.

Dzielnicowi na prowadzonych spotkaniach ze społeczeństwem oraz w trakcie obchodu rejonu służbowego w rozmowach poruszają zagadnienia prewencji kryminalnej zwracają m.in. uwagę na właściwe zabezpieczenie mienia przed kradzieżą i włamaniami, szczególnie podczas nieobecności domowników.

X. Współpraca z samorządem

W ramach poprawy Stanu Bezpieczeństwa Publicznego Posterunek Policji w Kowali-Stępcinie, współpracuje z lokalnym samorządem, gdzie przedstawiana jest informacja dot. Bezpieczeństwa na terenie Gminy, również policjanci w szerokim zakresie współpracują z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej poprzez wymianę informacji o osobach i zachowaniach patologicznych i zdarzeniach mających wpływ na bezpieczeństwo.

Kierownik Posterunku Policji w Kowali-Stępcinie, w ramach współpracy z Wójtem Gminy Kowala, na bieżąco wymienia wiedzę gdzie omawiane są newralgiczne potrzeby dotyczące problematyki zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie podległym Gminie Kowala.

Samorząd Gminy Kowala przewidział w swoim budżecie kwotę 110.000 PLN (sto dziesięć tysięcy złotych) na dofinansowanie zakupu przez KGP nowego radiowozu przeznaczonego na potrzeby Posterunku Policji w Kowali.

XI. Wnioski i podsumowanie

Oceniając pracę Posterunku Policji w Kowali-Stępcinie za rok 2024 w porównaniu do roku poprzedniego, należy stwierdzić spadek ilości postępowań przygotowawczych dotyczących przestępczości ogólnej. Odnotowano zwiększenie efektywności wykrywalności przestępstw, która wyniosła 67,3 %. W 2024 roku odnotowano spadek interwencji publicznych przy jednoczesnym wzroście interwencji domowych. Czas przeznaczony do pełnienia służby patrolowej i obchodowej zawsze jest wykorzystany w maksymalny sposób. Specyfika pracy na Posterunku, wymaga od każdego policjanta dużej wiedzy i samodzielności,

ponieważ Posterunek nie jest jednostką całodobową, co gwarantowałyby stały nadzór nad realizacją zadań.

Znacznym utrudnieniem w realizacji podstawowych zadań w pracy Posterunku Policji w Kowali-Stępocinie jest niedostosowanie warunków lokalowych do potrzeb, tj. niewystarczająca ilość pomieszczeń dla funkcjonariuszy, jak też zbyt niska obsada etatowa w stosunku do mnogości i różnorodności wykonywanych obowiązków służbowych, co wielokrotnie uniemożliwia podejmowanie skutecznych działań operacyjno-prewencyjnych.

Ochotnicza Straż Pożarna Gminy Kowala

Na terenie Gminy działa cztery jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP w Bardzicach, OSP w Kosowie, OSP w Kowali-Stępocinie oraz OSP w Rudzie Małej, w tym 3 jednostki Kosów, Kowala-Stępocina i Ruda Mała posiadają selektywny system powiadamiania. Ponadto OSP w Rudzie Małej i OSP w Kowali-Stępocinie należą do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego co potwierdza wysoki stopień wykształcenia oraz przygotowania do akcji ratowniczych. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy stanowi integralną część ogólnopolskiego systemu bezpieczeństwa. W 2024 roku Ochotnicze Straże Pożarne z terenu Gminy skupiały w swoich szeregach 130 druhów w tym 8 kobiet. W akcjach ratowniczo-gaśniczych czynny udział brało 83 strażaków. Wszystkie jednostki są zrzeszone w Oddziale Gminnym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP. Posiadane wyposażenie i wykształcenie druhów OSP umożliwia podjęcie przez nich działań: ratowniczo-gaśniczych w czasie pożarów, ratownictwa technicznego i drogowego, ratownictwa medycznego oraz poszukiwawczo-ratowniczych. Wszystkie jednostki OSP dysponują własną bazą lokalową w postaci remiz strażackich. OSP w Kosowie, OSP w Kowali-Stępocinie oraz OSP w Rudzie Małej posiadają na stanie pojazdy przygotowane do działań ratowniczo-gaśniczych. Na wyposażeniu jednostek jest pięć samochodów bojowych w tym cztery średnie gaśnicze oraz jeden ciężki gaśniczy. OSP w Bardzicach posiada wóz strażacki wycofany w sierpniu 2024 roku z działań ratowniczo-gaśniczych. W 2024 roku jednostki były zadysponowane 157 razy do działań ratowniczo-gaśniczych i wyjazdów gospodarczych tj. pożary - 44, miejscowe zagrożenia - 73, wyjazdy gospodarcze - 35, ćwiczenia - 3, alarmy fałszywe - 2. W budżecie Gminy na działalność czterech jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w 2024 roku wydano kwotę 386 325,62 zł.

4. Ochrona Środowiska, Rolnictwo, Leśnictwo i Odpady Komunalne

4.1 Rolnictwo, Leśnictwo

W zakresie rolnictwa i leśnictwa Gmina Kowala współpracuje z różnymi instytucjami:

1. Wojewodą Mazowieckim w zakresie szacowania szkód w płodach rolnych spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi.
2. Mazowieckim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Radomiu. W siedzibie Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie we wtorki w godz. 8-14 pok. nr 5 dyżur pełni pracownik MODR, który pomaga rolnikom przy wypełnianiu wniosków w zakresie uzyskania dotacji oraz udziela porad.
3. Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Radomiu.
4. Mazowiecką Izbą Rolniczą w Radomiu.
5. Starostwem Powiatowym w Radomiu w zakresie spraw związanych z leśnictwem.
6. Kołami Łowieckimi w sprawach związanych z gospodarką łowiecką w oparciu o roczne plany łowieckie i wieloletnie łowieckie plany hodowlane oraz w zakresie polowań zbiorowych
  - Kołem Łowieckim „ŁUCZNIK” z Gozdu,
  - Kołem Łowieckim „DANIEL” ze Skaryszewa,
  - Kołem Łowieckim „ŚW. HUBERT” z Radomia,
  - Kołem Łowieckim „SOBÓL” z Orońska,
  - Kołem Łowieckim „NIEDŹWIEDŹ” z Wierzbicy.
7. Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska Wydział Spraw Terenowych II w Radomiu w zakresie ochrony środowiska naturalnego tj. roślin i zwierząt będących pod ochroną.
8. Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, Zarządem Zlewni w Radomiu oraz Rejonowym Związkiem Spółek Wodnych w Szydłowcu w zakresie wód stojących i płynących.
9. Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Warszawie Delegatura w Radomiu w zakresie ochrony środowiska.

4.2 Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala w 2024 roku

Zadaniem realizowanym przez gminę jest opieka nad bezdomnymi zwierzętami. Uchwałą Nr LXIV.552.2024 z dnia 26 lutego 2024 roku Rada Gminy Kowala przyjęła „Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobieganiu bezdomności zwierząt na terenie gminy Kowala na rok 2024”. Celem programu są działania dążące do ograniczenia zjawiska bezdomności zwierząt, zmniejszenie niekontrolowanego rozmnażania się zwierząt a w szczególności psów i kotów oraz edukacja dotycząca humanitarnego traktowania zwierząt oraz odpowiedzialna i właściwa opieka nad zwierzętami. W 2024 roku zawarto umowę na odławianie i zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom ze schroniskiem „Kocham Psisko” należącym do Przedsiębiorstwa Usługowego Robert Piątek mającego siedzibę pod adresem Mąkosy Nowe 44, 26-631 Jastrzębia. Z Gabinetem Weterynaryjnym Michał Dzik z siedzibą ul. Sienkiewicza 35, 26-700 Zwoleń zawarto umowę obejmującą udzielenie pomocy zwierzętom poszkodowanym w wypadkach komunikacyjnych, wobec których w momencie zdarzenia nie można ustalić właściciela. W 2024 roku doszło do 3 zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt- całkowity koszt zadania wyniósł 18 000,00 zł.

W 2024 roku w ramach realizacji Programu zapewniono opiekę 29 zwierzętom a całkowity koszt zadania wyniósł 90 800,00 zł.

W 2024 roku Gmina Kowala realizowała zadanie pod nazwą: „Zapobieganie bezdomności zwierząt w gminie Kowala” współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego, które dotyczyło kastracji, sterylizacji psów i kotów oraz ich trwałego znakowania za pomocą elektronicznego identyfikatora (mikroczipa). Całkowity koszt zadania wyniósł 30 000,00 zł. Mieszkańcy gminy Kowala wykazali szerokie zainteresowanie powyższym zadaniem czego efektem było wykonanie 81 bezpłatnych zabiegów dotyczących kastracji psów i kotów oraz ich trwałego znakowania za pomocą elektronicznego identyfikatora (mikroczipa) wraz z wprowadzeniem danych zwierzęcia do ogólnokrajowej bazy danych

SAFE-ANIMAL. Zadanie było realizowane przy współpracy z Gabinetem Weterynaryjnym PROWET z siedzibą pod adresem ul. Policka 2 lok.U6; 26-600 Radom.

Gmina Kowala zawarła w 2024 roku umowę na odbiór zwłok bezpiecznych padłych zwierząt lub ich części tj. produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego z Przedsiębiorstwem JASTA z siedzibą w Piotrkowie Trybunalskim, ul. Pawłowska 4, 97-300 Piotrków Trybunalski. W ramach realizacji powyższego zadania odebrano i zutylizowano 18 szt. padłych zwierząt na łączną kwotę 5 832,00 zł.

4.3 Program Priorytetowy „Czyste Powietrze”

Celem Programu „Czyste Powietrze” jest poprawa efektywności energetycznej oraz zmniejszenie emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery.

W Urzędzie Gminy w Kowali-Stępocinie w pokoju nr 1 funkcjonuje gminny punkt konsultacyjno-informacyjny Programu „Czyste Powietrze”, który czynny jest w poniedziałki w godz. 8:00-16:30 i wtorki w godz. 7:00- 15:00. W ramach działalności punktu można uzyskać pomoc w zakresie przygotowania, złożenia oraz rozliczenia wniosku o dofinansowanie do wymiany i montażu źródła ciepła oraz szeroko rozumianej termomodernizacji budynku.

W roku 2024 zostały przeprowadzone akcje konsultacyjno- informacyjne z mieszkańcami gminy w zakresie zasad i warunków udzielania dofinansowania z Programu „Czyste Powietrze” podczas: Powiatowo-Gminnych Dożynek, Dnia Dziecka oraz podczas kontroli antysmogowych przeprowadzonych z udziałem drona. Mieszkańcy mieli możliwość uzyskania szczegółowych informacji na temat dofinansowań m.in. wymiany źródeł ciepła. W Punkcie zainteresowani otrzymali ulotki, gadżety oraz upominki związane z tematyką „Czyste Powietrze”.

W ramach działania gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego w 2024 roku zostało rozliczone 49 wniosków o płatność. Beneficjenci otrzymali dotację w łącznej kwocie 1 595 672,08 zł.

W ramach Porozumienia zawartego z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego Gminie Kowala przyznano dofinansowanie w wysokości 35 000,00 zł. Pieniądze te przeznaczone na wyposażenie punktu, prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych, wydruk i dystrybucję materiałów informujących o Programie, gadżety (notesy, długopisy, torby bawełniane, balony).

W 2024 roku Gmina Kowala po raz drugi znalazła się na liście rankingowej dla najbardziej aktywnych Gmin, które były zaangażowane we wdrażanie priorytetowego programu „Czyste Powietrze”. W ramach Porozumienia w sprawie dodatkowego finansowania dla najbardziej aktywnych gmin dotyczącego Programu Priorytetowego „Czyste powietrze” Gmina Kowala otrzymała kwotę 30 000 zł.

4.4 Program Ochrony Powietrza (POP)

Program ochrony powietrza to akt prawa miejscowego, opracowywany ze względu na przekroczenia norm jakości powietrza. Program zawiera konkretne działania naprawcze, których wprowadzenie przełoży się na poprawę jakości powietrza w regionie. W dokumencie zawarto działania tzw. ogólne, czyli te obowiązujące dla całego województwa, m.in. inwentaryzację i wymianę kotłów, nasadzenia zieleni, czyszczenie ulic na mokro, zakaz używania dmuchaw do liści oraz szeroko pojętą edukacją ekologiczną. Ponadto program corocznie zobowiązuje gminy do wymiany konkretnej liczby kotłów na ich terenie, prowadzenia kontroli palenisk oraz akcji edukacyjnych.

Wypełniając założenia Programu Ochrony Powietrza oraz realizując obowiązującą uchwałą antysmogowa dla województwa mazowieckiego, gmina Kowala w 2024 roku zawarła umowę o udzielenie pomocy finansowej w formie dotacji celowej z budżetu Województwa Mazowieckiego na realizację zadania w ramach programu „Mazowsze dla Czystego Powietrza”. W związku z realizacją zadania polegającego na kontroli przestrzegania przepisów uchwały antysmogowej Gmina Kowala zawarła w 2024 roku umowę z Firmą EkoDialog Maciej Mikulski z siedzibą w Warszawie.

Założeniem realizacji zadania była identyfikacja gazowych i pyłowych zanieczyszczeń powietrza z wykorzystaniem drona antysmogowego na terenie gminy Kowala oraz pobór próbek popiołu do analizy. Do wykonania zadania niezbędny był bezzałogowy statek powietrzny (dron), który wyposażony był w głowicę pomiarową pozwalającą na pomiar substancji zawartych w dymie wydobywających się

z komina. Czujnik umożliwiał pomiar stężenia pyłów zawieszonych PM 10, PM 2,5, PM 1, a także pomiar stężeń substancji takich jak formaldehyd, chlorowodór, cyjanowodór, tlenki azotu, siarkowodór, amoniak, lotne związki organiczne. Kontrola z wykorzystaniem drona odbyła się na całym terenie gminy. Zadanie zrealizowane zostało w październiku 2024 roku. W ramach zadania wykonano 50 kontroli spalania odpadów w gospodarstwach domowych na terenie gminy Kowala. Celem kontroli było również podwyższenie świadomości mieszkańców z zakresu przestrzegania przepisów uchwały antyśmogowej dla województwa mazowieckiego. Całkowita kwota kosztów kwalifikowanych poniesionych na realizację zadania w ramach programu „Mazowsze dla czystego powietrza ” wyniosła 75 399,00zł, z czego 56 549 ,00zł stanowiła dotacja z budżetu Województwa Mazowieckiego a kolejne 18 850,00 zł środki własne z budżetu gminy Kowala.

4.5 Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach

W roku 2024 do Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie wpłynął 1 wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia dla przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko z zakresu budowy magazynu energii na terenie Gminy Kowala.

Gmina Kowala w 2024 roku wydała 2 decyzje środowiskowe:

- 1 dotycząca budowy stacji uzdatniania wody na terenie gminy Kowala;
- 1 dotycząca instalacji do produkcji kruszyw na mokro.

4.6 Wycinka drzew

W roku 2024 do Urzędu Gminy w Kowali-Stępocinie wpłynęło i zostało rozpatrzone 159 zgłoszeń zamiaru wycięcia drzew od osób fizycznych. Od osób prawnych w roku 2024 wpłynęło 5 wniosków o wydanie zezwolenia na usuwanie drzew i krzewów. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone i zakończone wydaniem decyzji zezwalającej na usunięcie drzew i krzewów.

4.7 Gospodarka ściekowa

Zgodnie z art. 6 ust. 5a pkt. 1 i 3 Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach wskazującym Wójta Gminy jako organ kontrolujący posiadanie przez mieszkańców umów z przedsiębiorcą odbierającym nieczystości ciekłe z nieruchomości oraz dowody uiszczenia opłat za te usługi w roku 2024 na terenie Gminy Kowala zostało przeprowadzone 3471 kontroli.

4.8 Usuwanie azbestu z terenu gminy Kowala

Zgodnie z obowiązującym „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 oraz przepisami ochrony środowiska zadaniem własnym gminy jest zorganizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest do 2032 roku. Unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest jest ważne ze względu na zawartość w nich substancji rakotwórczych. Powyższe zadanie jest realizowane zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr LXIV.545.2024 z dnia 26 lutego 2024 roku w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Kowala na lata 2024-2032”

W 2024 roku koszt odbioru i utylizacji odpadów zawierających azbest od mieszkańców gminy wyniósł 83 200,00 zł, z czego 33 200,00 zł stanowiła dotacja z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz 50 000,00 zł środki własne gminy.

W 2024 roku odebrano od mieszkańców i unieszkodliwiono łącznie 194,54 ton wyrobów zawierających azbest z 68 posesji.

4.9 Odpady komunalne

Gmina Kowala w ramach zadań własnych zapewnia transport, odbiór oraz zagospodarowanie odpadów komunalnych, wytwarzanych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na jej terenie. W przypadku nieruchomości niezamieszkałych, na których prowadzona jest działalność gospodarcza,

odbiór odpadów wytworzonych w ramach tej działalności odbywa się na podstawie umów zawartych indywidualnie przez przedsiębiorców z firmami wpisanymi do rejestru działalności regulowanej.

Obowiązująca w 2024 r. stawka opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na terenie Gminy Kowala została uchwalona przez Radę Gminy Kowala uchwałą nr XXXVI.287.2021 z dnia 19 listopada 2021 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz ustalenia wysokości stawki tej opłaty oraz zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących wszystkie bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym:

- 20,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość jeżeli odpady są zbierane i odbierane w sposób selektywny,
- 40,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, jeżeli odpady nie są zbierane i odbierane w sposób selektywny.

Jednocześnie istnieje możliwość zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących wszystkie bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, którzy w deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zadeklarują, że kompostują wszystkie bioodpady w kompostowniku przydomowym w wysokości 2,00 zł z miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Kowala stanowiącym załącznik do uchwały Rady Gminy Kowala nr III.24.2024 z dnia z dnia 28 czerwca 2014 r. odbiór odpadów komunalnych z nieruchomości odbywa się z podziałem na następujące frakcje:

- papier i tektura;
- metale, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe;
- szkło;
- odpady wielkogabarytowe;
- popiół z palenisk domowych;
- odpady ulegające biodegradacji;
- odpady zmieszane.

W Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kosowie mieszkaniec może oddać następujące odpady komunalne:

- chemikalia i inne odpady niebezpieczne;
- metale, tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe;
- przeterminowane leki;
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek;
- zużyte baterie i akumulatory inne niż przemysłowe i samochodowe;
- lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć;
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny;
- meble i inne odpady wielkogabarytowe;
- bioodpady;
- zużyte opony rowerowe, motorowerowe, z wózków, motocykli oraz pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej;
- odpady budowlane i rozbiórkowe z gospodarstw domowych, pochodzące z remontów i innych robót

budowlanych wykonywanych we własnym zakresie, na wykonanie których nie jest wymagane uzyskanie pozwolenia na budowę lub na wykonanie których nie jest wymagane zgłoszenie;

- odpady tekstyliów i odzieży;
- popiół i żużel z palenisk domowych.

Odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Kosowie realizowany był przez gminę Kowala na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą wyłonionym w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego. W roku 2024 odbioru odpadów dokonywała firma Krzysztof Janas Usługi Ekologiczne EKO–JAS oraz wspólnik spółki cywilnej Przedsiębiorstwo Usługowo Handlowe EKO-JAS, Garno, ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów oraz Usługi Ekologiczne EKO-JAS BIS Sp. z o.o., Garno, ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów.

Zagospodarowanie odebranych odpadów komunalnych odbywało się w następujących instalacjach:

- PPUH Radkom sp. z o.o.
- ASEO Recykling System Sp. z o.o.
- EKOPAK Sp. z o.o.
- PUH MA-GA
- Sibelco Green Solutions Poland S.A.
- PGKiM w Staszowie Sp. Gm. z o.o.
- PreZero Recycling Południe Sp. z o.o.
- SILVA Sp. z o.o.
- Mondi S.A.
- Przedsiębiorstwo Wsparcia Ekologicznego Skarżysko-Kamienna Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Opocznie
- Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Puławy
- Polska Korporacja Recyklingu Sp. z o.o.
- Vinderen Sp. z o.o.
- POLCOPPER Sp. z o.o.

W celu realizacji obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach utworzono Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w skrócie zwany PSZOK, zlokalizowany w Kosowie 56F, prowadzony przez gminę Kowala, do którego mieszkańcy gminy mogą w ramach ponoszonej opłaty oddać selektywnie zebrane odpady komunalne, powstające w gospodarstwie domowym, które ze względu na rodzaj nie mogą być odebrane w ramach zbiórki u źródła takie jak opony, elektroodpady, odpady poremontowe.

Budowa PSZOK została zrealizowana w ramach projektu partnerskiego pn. „Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Kosowie i na terenie Gminy Wierzbica” z wykorzystaniem unijnego dofinansowania dotacyjnego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Wartość dofinansowania dla gminy Kowala to kwota ponad 900 000,00 zł.

Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych czynny jest od poniedziałku do środy w godz. 8⁰⁰-16⁰⁰ oraz od czwartku do piątku w godz.: 10⁰⁰-18⁰⁰. W PSZOK w Kosowie została udostępniona mieszkańcom: wiatka magazynowa, pomieszczenie na odpady niebezpieczne, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, ścieżka edukacyjna, magazyn przedmiotów do ponownego użycia i napraw (warsztat), kontenery i pojemniki, a dla pracowników pomieszczenie socjalno–biurowe z wyposażeniem.

W PSZOK funkcjonuje punkt naprawy i ponownego użycia, który daje możliwość pozostawienia tam przedmiotów, które mogą zostać powtórnie wykorzystane. Przekazanie odpadów do punktu przynosi korzyści w postaci niższych kosztów związanych z zagospodarowaniem odpadów oraz obniżenie ilości wytwarzanych odpadów.

W roku 2024 z usług PSZOK skorzystano 1484 razy. Mieszkańców, którzy dostarczyli 195,1100 ton odpadów. Natomiast punkt napraw i ponownego użycia przekazał do ponownego wykorzystania meble oraz sprawne urządzenia elektroniczne.

Masa odpadów komunalnych odebrana z nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych z terenu gminy Kowala w roku 2024.

(Źródło: Sprawozdanie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi)

Rodzaj odpadów	Masa (Mg)
15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	100,6700
15 01 02 Opakowania z tworzyw sztucznych	13,2300
15 01 07 Opakowania ze szkła	286,3650
ex20 01 99 Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny (popioły z palenisk domowych)	234,5600
20 01 39 Tworzywa sztuczne	453,9200
20 02 01 Odpady ulegające biodegradacji	431,8600
20 03 01 Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	1 434,1400
20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	158,6600
Suma	3 134,1450

Masa odpadów komunalnych odebrana z Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Kosowie w roku 2024

(Źródło: Sprawozdanie wójta, burmistrza lub prezydenta miasta z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi)

Rodzaj odpadów	Masa (Mg)
15 01 01 Opakowania z papieru i tektury	7,4800
15 01 07 Opakowania ze szkła	16,3400
16 01 03 Zużyte opony	32,5200
20 01 36 Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	4,2800
20 03 07 Odpady wielkogabarytowe	51,9800
17 01 07 Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	50,3900
17 09 04 Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	32,1200
Suma	112,6000

Wykonanie dochodów i wydatków za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Wykonanie planu dochodów z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi

Dział	Rozdział	Paragraf	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024	Plan na 31.12.2024	Wykonanie na 31.12.2024	Wykonanie planu w %
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 245 000,00	2 245 000,00	2 274 170,79	101,30%
	90002		Gospodarka odpadami komunalnymi	2 245 000,00	2 245 000,00	2 274 170,79	101,30%
		0490	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	2 245 000,00	2 245 000,00	2 274 170,79	101,30%
			Razem	2 245 000,00	2 245 000,00	2 274 170,79	101,30%

Wykonanie planu wydatków związanych z funkcjonowaniem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi

Dział	Rozdział	Paragraf	Wyszczególnienie	Plan na 1.01.2024	Plan na 31.12.2024	Wykonanie na 31.12.2024	Wykonanie planu w %
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 650 000,00	2 432 951,48	2 412 467,37	99,16%
	90002		Gospodarka odpadami komunalnymi	2 650 000,00	2 432 951,48	2 412 467,37	99,16%
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	69 800,00	70 898,37	67 065,87	94,59%
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	5 630,00	4 531,63	4 531,63	100,00%
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	12 959,00	12 959,00	12 000,98	92,61%
		4120	Składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy	1 851,00	1 851,00	1 729,10	93,41%
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	5 800,00	5 800,00	0,00	0,00%
		4260	Zakup energii	0,00	10 000,00	5 272,78	52,73%
		4300	Zakup usług pozostałych	2 553 960,00	2 318 911,48	2 314 683,47	99,82%

Rozliczenie systemu gosp. odpadami:

Dochody: 2 274 170,79 zł

Wydatki: 2 412 467,37 zł

Wynik za rok 2024: - 138 296,58 zł

Wykonanie planu wydatków poniesionych na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w myśl art. 6r ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Informacja o wysokości zrealizowanych w danym roku dochodów z tytułu opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz wydatków poniesionych na funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi z wyszczególnieniem kosztów, o których mowa w ust. 2-2c, wraz z objaśnieniami (Art. 6r ust. 2e Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach Dz.U.2024.399 ze zm.)"

Dział	Rozdział	Paragraf	Źródło wydatków	Plan na 1.01.2024	Plan na 31.12.2024	Wykonanie na 31.12.2024	Wykonanie planu w %
900	90002	4300	Koszty odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych	2 553 960,00	2 318 911,48	2 314 683,47	99,82%
900	90002	4010	Koszty tworzenia i utrzymania punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	69 800,00	70 898,37	67 065,87	94,59%
900	90002	4040		5 630,00	4 531,63	4 531,63	100,00%
900	90002	4110		12 959,00	12 959,00	12 000,98	92,61%
900	90002	4120		1 851,00	1 851,00	1 729,10	93,41%
900	90002	4210		5 800,00	5 800,00	0,00	0,00%
900	90002	4260		0,00	10 000,00	5 272,78	52,73%
900	90002	4430		0,00	8 000,00	7 183,54	89,79%
900	90002		Koszty obsługi administracji	0,00	0,00	0,00	0,00%
900	90002		Koszty edukacji ekologicznej w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi	0,00	0,00	0,00	0,00%
900	90002		Koszty wyposażenia nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym	0,00	0,00	0,00	0,00%
900	90002		Koszty utworzenia i utrzymania punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami	0,00	0,00	0,00	0,00%
900	90026	4300	Koszty usunięcia odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia o odpadach	50 000,00	50 000,00	49 998,81	100,00%
			Razem	2 700 000,00	2 482 951,48	2 462 466,18	99,17%

Wysokość środków pochodzących z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które nie zostały wykorzystane w 2023 roku.		Kwota ogółem:	32 951,48
Przeznaczenie środków pochodzących z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które nie zostały wykorzystane w 2023 roku.			
1	Koszty odbierania, transportu, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych		32 951,48
2	Wyposażenie nieruchomości w pojemniki lub worki do zbierania odpadów komunalnych oraz koszty utrzymywania pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym		0,00
3	Utworzenie i utrzymanie punktów napraw i ponownego użycia produktów lub części produktów niebędących odpadami		0,00
4	Usunięcie odpadów komunalnych z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania i magazynowania w rozumieniu ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2019r., poz. 701 z późn. zm.)		0,00
5	Wyposażenie terenów przeznaczonych do użytku publicznego w pojemniki lub worki, przeznaczone do zbierania odpadów komunalnych, ich opróżnianie oraz utrzymywanie tych pojemników w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym oraz organizacji i utrzymania w odpowiednim stanie sanitarnym i porządkowym miejsc gromadzenia odpadów.		0,00

		Suma:	32 951,48
Objaśnienia			
1.	UCHWAŁA NR LXII.534.2023 RADY GMINY KOWAŁA z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie pokrycia części kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z dochodów własnych nie pochodzących z pobranej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dopuszcza w roku 2024 możliwość pokrycia nadwyżki kosztów dochodami własnymi.		

W gminie Kowala, oprócz zadań dotyczących bezpośrednio ochrony środowiska i gospodarki odpadami komunalnymi, wynikających z przepisów prawa realizowana jest edukacja ekologiczna. Referat Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Leśnictwa i Odpadów Komunalnych przeprowadzał akcje ekologiczne promujące selektywną zbiórkę odpadów.

W roku 2024 Urząd Gminy w Kowali-Stępocinie czynnie włączył się w akcję „Sprzątania świata” bezpłatnie dostarczając worki na odpady oraz rękawice ochronne. W akcji chętnie udział wzięły Publiczne Szkoły Podstawowe z terenu gminy Kowala.

Mieszkańcy Gminy Kowala mają dostęp do darmowej aplikacji „Kiedy śmieci”, dzięki niej otrzymują na telefon powiadomienie o zbliżającym się terminie odbioru odpadów. Aplikacja posiada również słownik odpadów pomagający mieszkańcom zakwalifikować odpad do właściwej frakcji. Ponadto aplikacja zawiera informacje o PSZOK oraz o terminach płatności za odpady komunalne. W aplikacji „Kiedy śmieci” istnieje możliwość wysyłania do użytkowników wiadomości z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. W grudniu 2024 aplikacja „Kiedy śmieci” została zastąpiona przez aplikację „Gmina Kowala”, która w zakresie odpadów komunalnych posiada m.in.: słownik odpadów, harmonogram odbioru, dane adresowe PSZOK, możliwość zgłoszenia dzikiego wysypiska.

Na dzień 31.12.2024 r. liczba mieszkańców gminy zgłoszonych w deklaracjach za gospodarowanie odpadami komunalnymi wyniosła 10103, co stanowi 83,36% ogółu zameldowanych mieszkańców. Właściciele składający deklaracje są informowani o konieczności zgłoszenia wszystkich zmian mających wpływ na wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W roku 2024 wysłano 78 wezwania do złożenia wyjaśnień wątpliwości liczby osób ujętych w deklaracjach.

Gmina odbiera odpady komunalne z 3455 właścicieli nieruchomości, z czego 2334 gospodarstwa zadeklarowały posiadanie kompostownika i uzyskują z tego tytułu częściowe zwolnienie z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Gmina w roku sprawozdawczym 2024 osiągnęła następujące wskaźniki zagospodarowania odpadów komunalnych:

- poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia - 51,12%.
- poziomie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania - 20,29%.
- poziom składowania – 42,41%.
- udział przekazanych do termicznego przekształcania odpadów komunalnych w stosunku do odebranych i zebranych odpadów - 0,00%.

4.10 Zabytki i pomniki przyrody.

Na terenie gminy Kowala znajdują się następujące zabytki nieruchome, wpisane do rejestru zabytków. Należą do nich:

1. Kościół drewniany p.w. św. Andrzeja Boboli w Bardzicach.
2. Dzwonnica drewniana przy kościele p.w. św. Andrzeja Boboli w Bardzicach
3. Park dworski w Kowali-Stępocinie.

4. Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
5. Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki w Kowali-Stępocinie.
6. Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
7. Brama kościelna przy kościele parafialnym p.w. św. Wojciecha w Kowali-Stępocinie.
8. Park dworski w Mazowszanach.

Są to tym samym najcenniejsze elementy krajobrazu kulturowego na terenie gminy podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej, wynikającej z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Gmina Kowala posiada Gminną Ewidencję Zabytków zawierającą 43 zabytki ruchome i nieruchome.

Na terenie Gminy znajduje się 74 stanowisk archeologicznych, które zostały ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie, z których 56 stanowisk posiada dokładną lokalizację w terenie. Wszystkie stanowiska ujęte w GEZ Gminy Kowala zostały zweryfikowane pod kątem zgodności z aktualnymi danymi adresowymi, to jest aktualną nazwą miejscowości (obrębu geodezyjnego).

W roku 2024 z terenu zabytkowego Parku w Kowali-Stępocinie usunięto 42 drzewa zagrażające oraz w bardzo złym stanie fitosanitarnym. Koszt usunięcia drzew to 39 800,00 zł. Drzewa zostały usunięte na podstawie Decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Usunięcie drzew przeprowadzono przy wsparciu Samorządu Województwa Mazowieckiego w ramach zadania pn. „Wyeksponowanie istniejących, oryginalnych elementów założenia dworsko-parkowego w Kowali – etap II”. Dofinansowanie wynosiło 19 000, 00 zł brutto.

W ramach realizacji zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków opracowany został Program prac konserwatorskich na terenie założenia dworsko-parkowego w Kowali-Stępocinie. Nadrzędnym celem zaplanowanych prac jest uratowanie starodrzewu parkowego, który jest trzonem historycznym założenia kompozycyjnego. Przewidziane prace konserwatorskie to pierwszy etap rewaloryzacji założenia, która ma posłużyć stworzeniu bardziej dostępnego i przyjaznego terenu dla mieszkańców Gminy Kowala.

Na terenie Gminy Kowala znajdują się 4 pomniki przyrody. Są to „Kamień Kotarwicki” umiejscowiony w miejscowości Kotarwice oraz 3 drzewa gatunku Dąb szypułkowy noszące imiona „Leśniczy Maciej”, „Szymon” oraz „Ludwik” rosnące na działce nr ewid. 1252 w miejscowości Kosów.

4.11 Program opieki nad zabytkami

Program Opieki nad zabytkami Gminy Kowala na lata 2024 – 2027 został przyjęty na podstawie Uchwały nr LXII.528.2023 Rady Gminy Kowala z dnia 21 grudnia 2023 r. Przedmiotem opracowania „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Kowala na lata 2024-2027 jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych gminy, zaś jego celem jest określenie zasadniczych kierunków działań inicjowanych przez władze gminy na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami znajdującymi się w granicach gminy. Celem Programu jest stworzenie kompleksowej, wieloletniej strategii opieki nad zabytkami na terenie gminy Kowala. Program opieki nad zabytkami gminy Kowala jest narzędziem zarządzania lokalnym dziedzictwem i powinien pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem, jakim jest dziedzictwo kulturowe gminy. Wskazane w programie działania mają za cel poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewaloryzację. Niezwykle istotne jest, aby w działania na rzecz realizacji zadań nakreślonych w programie włączyli się mieszkańcy, poprzez różne formy swojej aktywności zawodowej oraz poza zawodowej. Poprzez działania edukacyjne program powinien też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej i znaczenia lokalnych wartości i przede wszystkim budzić poczucie dumy i identyfikację z tak zwaną małą ojczyzną. Program jest dokumentem uzupełniającym w stosunku do innych aktów planowania gminnego.

Niniejszy program został opracowany zgodnie z wytycznymi Narodowego Instytutu Dziedzictwa realizując wymóg art. 87 **Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (t.j. *Dz. U. z 2022 r. poz. 840*) oraz dokumentami programowymi o zasięgu ogólnokrajowym oraz wojewódzkim, powiatowym, gminnym.

Wiele elementów budujących Program zaczerpnięto z odpowiednich polityk, programów i planów sektorowych o randze krajowej, wojewódzkiej i powiatowej. Zaproponowane w programie opieki nad zabytkami działania mają pomóc w poprawie substancji zabytkowej, jej rewaloryzacji oraz w upowszechnianiu i promowaniu dziedzictwa kulturowego zaś proponowane rozwiązania odpowiadają ustawowym regulacjom z zakresu ochrony zabytków.

Jest to kolejna edycja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Kowala, poprzedni program był uchwalony na lata 2018-2021.

5. ZAGOSPODAROWANIE TERENU I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Transport

Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego zwany dalej „planem transportowym” zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (tekst. jedn. Dz. U. z 2025 r., poz. 285) w przypadku planowanego organizowania przewozów o charakterze użyteczności publicznej, opracowuje:

1. gmina:

- a) licząca co najmniej 50 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej w gminnych przewozach pasażerskich,
- b) której powierzono zadanie organizacji publicznego transportu zbiorowego na mocy porozumienia między gminami, których obszar liczy łącznie co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na danym obszarze;
- c) związek międzygminny obejmujący obszar liczący co najmniej 80 000 mieszkańców - w zakresie linii komunikacyjnej albo sieci komunikacyjnej na obszarze gmin tworzących związek międzygminny.

Z uwagi na powyższe Urząd Gminy Kowala nie prowadził planu zrównoważonego publicznego transportu zbiorowego.

Gmina Kowala realizuje zbiorowe potrzeby wspólnoty realizując zadanie polegające na:

1. organizacji przewozów w komunikacji miejskiej na liniach komunikacyjnych Nr 5 i Nr 23, w granicach administracyjnych Gminy Kowala w zakresie lokalnego transportu zbiorowego pomiędzy Gminą Miasta Radomia z siedzibą w Radomiu przy ul. Kilińskiego 30/30A reprezentowaną przez Radosława Witkowskiego – Prezydenta Miasta Radomia a Gminą Kowala, reprezentowaną przez Wiesława Pachniewskiego – Wójta Gminy Kowala.
2. finansowaniu usługi w zakresie przewozu osób z na 2 liniach regularnych obsługiwanych przez przewoźników- firmę Alexandria oraz Usługi Transportowe Marcin Jarząbek.
3. Ponadto przez gminę Kowala przechodzi również linia kolejowa relacji Kielce-Radom z przystankami w miejscowościach Dąbrówka Zabłotnia, Rożki, Trablice oraz linia kolejowa relacji Tomaszów Mazowiecki - Radom z przystankami w miejscowości Augustów, Trablice, Kosów z których mogą mieszkańcy korzystać.

Niestety w związku z dynamicznym rozwojem motoryzacji nie idzie w parze rozwój infrastruktury. Budowa nowych dróg jest kapitałochłonna i długotrwała, czasem ze względu na istniejącą a budowę oraz ochronę środowiska, praktycznie niemożliwa.

Dynamiczny rozwój motoryzacji oraz niedoinwestowanie transportu publicznego spowodowały spadek zapotrzebowania na przewozy jego środkami. Efektem takiego stanu rzeczy są zmiany organizacyjne oraz wynikające z nich zmiany metod zarządzania transportem publicznym.

Dane o sieci dróg publicznych na terenie gminy Kowala.

Długość dróg gminnych		km
Ogółem		93 km 500 m
Ulepszona	Bitumiczna	64 km 265 m
	Kostka	208 m
	Betonowa	10 m
Nieulepszona	Tłuczniowa	1 km 204 m
Gruntowa	Wzmocniona żwirem, żużlem	13 km 479 m
	Naturalna (z gruntu rodzimego)	14 km 334 m

Zagospodarowanie terenu

Planowanie przestrzenne

- 3711,674 ha gminy objęte jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- wydano 152 wypisy i wyrisy z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- wydano 120 decyzje o warunkach zabudowy dla nieruchomości nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego.
- wydano 6 decyzji o ustaleniu inwestycji celu publicznego dla nieruchomości nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego.
- wydano 302 zaświadczenia stwierdzające lokalizację działek zgodnie z miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
- wydano 171 zaświadczeń dotyczących obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji .

6. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

1. Eksploatacja Stacji Uzdatniania Wody,
2. Eksploatacji Sieci Wodociągowej.

W Referacie Usług Komunalnych zatrudnionych jest 5 osób – Kierownik, trzech konserwatorów oraz referent ds. administracyjnych i wodociągowych. Ich zadaniem jest nadzór nad pracą Stacji Uzdatniania Wody, dokonywanie odbiorów przyłączy wodociągowych, eksploatacja sieci, sporządzanie umów na wodę, wydawanie warunków technicznych, dokonywanie odbiorów przyłączy itp.

Wszystkie miejscowości na terenie Gminy przyłączone są do sieci wodociągowej. Z wody uzdatnionej korzysta 97 - 98 % mieszkańców gminy. W roku 2024 przerwy w dostawie wody w miejscowościach najwyższej położonych występowały sporadycznie.

Obecnie Gmina opracowuje dokumentację na budowę Stacji Uzdatniania Wody w Romanowie oraz opracowuje projekt nowego odwiertu na Stacji Uzdatniania Wody w Dąbrówce Zabłotniej. Gmina również posiada dokumentację na modernizację istniejącej SUW w Dąbrówce Zabłotniej. Główne remonty sieci wodociągowej wykonywała wyłoniona z przetargu firma specjalistyczna.

Natomiast usuwaniem awarii SUW zajmują się dostawca technologii i specjalistyczne firmy - elektryczne, automatyczne i technologiczne, z którymi ze względu na niskie wartości zamawianych usług nie zostały przeprowadzone postępowania przetargowe w 2024 roku.

Ilościowe zestawienie z działalności Referatu Usług Komunalnych w latach 2023-2024 zostało przedstawiane w poniższej tabeli.

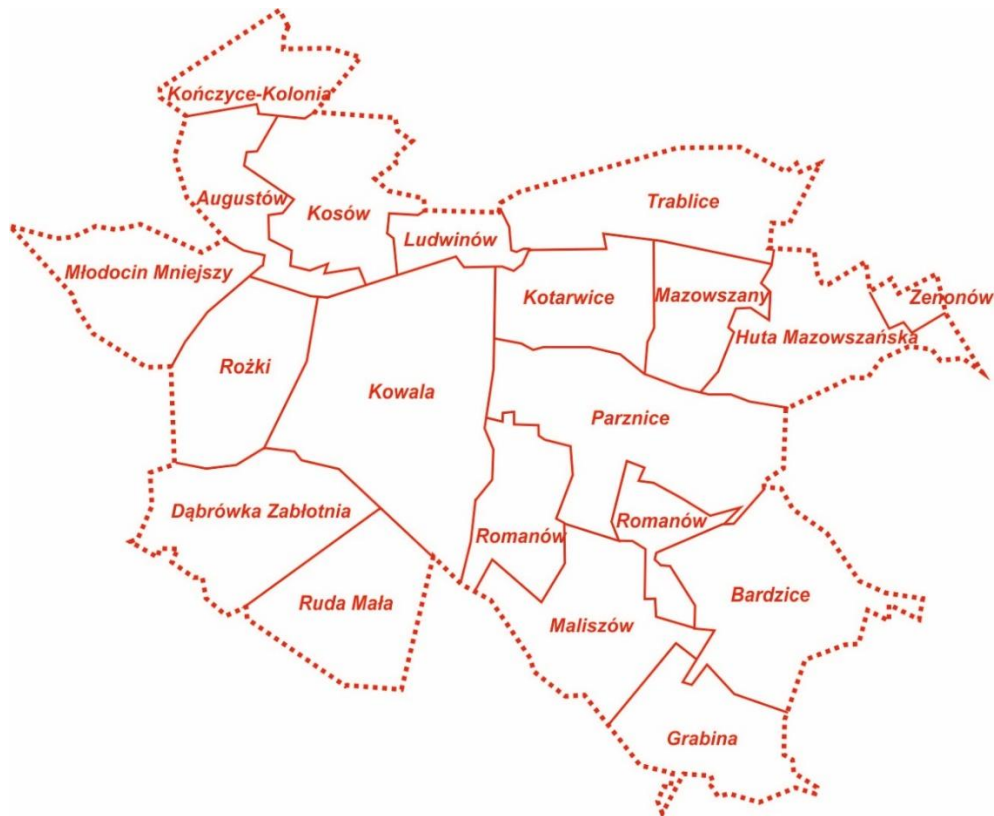
Lp.	Nazwa zadań	Rok 2023	Rok 2024	Progresja
		Ilość/wartość	Ilość/wartość	Ilość/wartość
1.	Ilość wody sprzedanej [m3]	446251,20	487 233,9	40 982,7
2.	Wartość brutto wody sprzedanej [zł]	1 446 031,90	1 837 625,55	391 593,65
3.	Ilość wydanych warunków technicznych	135	165	30
4.	Ilość usuniętych awarii	47	23	-24
5.	Ilość nowych przyłączy wodociągowych	108	84	- 24

7.DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ JEDNOSTEK POMOCNICZYCH

Sołectwa Gminy Kowala.

W skład Gminy Kowala wchodzi 19 sołectw:

Augustów, Bardzice, Dąbrówka Zabłotnia, Grabina, Huta Mazowskańska, Kończyce – Kolonia, Kosów, Kotarwice, Kowala-Stępcina, Ludwinów, Maliszów, Mazowszany, Młodocin Mniejszy, Parznice, Romanów, Rożki, Ruda Mała, Trabllice, Zenonów.

Podział Gminy Kowala na sołectwa.

Sołtysi i Rady sołeckie czynnie angażują się w życie wspólnot lokalnych.

Sołtysi uczestniczą w pracach Rady Gminy na zasadach określonych w statucie. Współpracują z Wójtem, Urzędem Gminy, jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi działając na rzecz swoich mieszkańców.

Uchwałą Nr LIV.435.2023 Rady Gminy Kowala z dnia 24 marca 2023 roku w sprawie niewyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie Gminy Kowala środków stanowiących fundusz sołecki w roku budżetowym 2024 Rada Gminy nie wyraziła zgody na wyodrębnienie w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki na rok 2024.

8. POMOC SPOŁECZNA

1. Informacje ogólne

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest samodzielną jednostką organizacyjną Gminy Kowala nieposiadającą osobowości prawnej, jednostką budżetową. GOPS realizuje ustawowe zadania własne gminy i obowiązkowe zadania własne oraz zadania zlecone. Ponadto wdrażane są pomocowe programy państwa w zakresie poprawy życia najbardziej potrzebujących mieszkańców państwa, również gminne programy wsparcia i aktywności lub inne uchwalane przez Radę Gminy w zakresie rozpoznanych potrzeb społeczności lokalnej uwzględniające możliwości finansowe gminy. Ośrodek realizuje ponadto niestandardowe formy pomocy. Swoją działalnością obejmował 12 119 mieszkańców (stan na 31.12.2024r.).

2. Struktura zatrudnienia w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej

W 2024 roku struktura zatrudnienia przedstawiała się następująco:

1. Dyrektor;
2. Siedmiu pracowników socjalnych obsługujących 7 rejonów opiekuńczych;
3. Dwóch inspektorów oraz jeden referent obsługujących dział świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego;
4. Główna księgowa na 1/2 etatu oraz inspektor ds. księgowości;
5. Inspektor ds. administracji;
6. Informatyk;
7. Asystent rodziny;
8. Sześć opiekunek środowiskowych;
9. Pracownik gospodarczy.

3. Zasady udzielania pomocy i zestawienia liczbowe

Pomoc społeczna udzielana jest na wniosek osoby zainteresowanej oraz z urzędu, a informacje o osobach wymagających pomocy uzyskiwane są z różnych źródeł, na przykład od sołtysów, radnych, szkół, policji, kuratorów, pielęgniarek środowiskowych. Na podstawie zgłoszenia pracownicy socjalni przeprowadzają wywiad środowiskowy, a następnie, po zebraniu niezbędnych dokumentów, określone są przyczyny i problemy dominujące oraz wnioskuje się o udzielenie pomocy w zależności od indywidualnej sprawy.

Pełne zestawienie środowisk objętych pomocą według powodów.

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1.	Ubóstwo	78	180
2.	Bezdomność	1	1
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0
4.	Bezrobocie	72	208
5.	Niepełnosprawność	70	116
6.	Długotrwała choroba	26	58
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym: - rodziny niepełne	12	50
		2	6

	- rodziny wielodzietne	10	44
8.	Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	2

Informacja na temat udzielonych świadczeń w ramach zadań własnych Gminy, została zamieszczona w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań własnych Gminy.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota
1.	Zasiłki stałe	69	558	513 370,00 zł – dotacja 6829,68 – środki własne
2.	Zasiłki okresowe	59	237	98 000,00 zł – dotacja 60,81 – środki własne
3.	Posiłek	74	8 403	201 956,00 zł w tym udział środków gminy 40 569,00 zł
	w tym: dla dzieci	74	8 403	
	Zasiłek celowy na zakup posiłku	74	601	101 329,00 zł w tym udział środków gminy 20 267,00 zł
	Świadczenie rzeczowe	103	206	34 723,00 zł w tym udział środków gminy 6 945,00 zł
4.	Usługi opiekuńcze	9	2155	69 485,35 zł – środki własne
	Sprawowanie pogrzebu	1	1	2 800,00 zł – środki własne
5.	Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	2	2	7 000,00 – środki własne
6.	Inne zasiłki celowe i w naturze	46	x	31 837,96 zł – środki własne
	w tym: zasiłki specjalne celowe	30	30	24 503,00 – środki własne
7.	Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	98	x	71 800,00
8.	Praca socjalna	220	x	x
9.	Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	5	60	251 038,53 zł – środki własne

GOPS realizował zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej – polegające na:

- dofinansowaniu kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych i właściwych placówkach - na kwotę 92 008,35 zł.
- zatrudnieniu 1 asystenta rodziny na umowę o pracę - wydatki wyniosły 95 430,05 zł, w tym środki pozyskane z Budżetu Wojewody 23 061,04 zł.

Zostały zrealizowane zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w wys. 56 300,00 zł oraz z zakresu profilaktyki, przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii. Poniesiono z tego tytułu wydatki w wysokości 186 200,00 zł. (środki pochodzące z zezwoleń za sprzedaż napojów alkoholowych oraz środki pochodzące z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml).

W I półroczu 2024r. wypłacono 40 stypendiów, w II półroczu 2024r. 31 stypendiów szkolnych na łączną kwotę 57 495,00 zł (w tym środki przyznane z Budżetu Wojewody 67 900,00 zł).

Dane dotyczące udzielonych świadczeń w ramach zadań zleconych Gminie zostały zamieszczone w poniższej tabeli.

Udzielone świadczenia w ramach zadań zleconych Gminie.

L.p.	Rodzaj świadczenia	Ilość
2.	Świadczenia rodzinne	613 + 1 rodzina ukraińska
3.	Fundusz Alimentacyjny	36 rodzin
6.	Karta Dużej rodziny	162 – ilość wydanych kart.
7.	Dodatek osłonowy	906 – liczba gospodarstw domowych
8	Bon energetyczny	872 – liczba gospodarstw domowych
9.	Refundacja podatku Vat za 2023r. oraz 2024r.	42 – liczba gospodarstw domowych

Jedną z głównych przyczyn, dla których klienci zgłaszają się do Ośrodka, jest bezrobocie, którego stan na 31.12.2024 r., w gminie Kowala przedstawia tabela poniżej.

Struktura bezrobocia w Gminie Kowala – bezrobotni ogółem:

Liczba bezrobotnych		w tym:				
		bezrobotni z prawem do zasiłku		bezrobotni bez prawa do zasiłku	zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	Niepełnosprawni
ogółem	kobiety	ogółem	Kobiety			
510	247	132	70	378	20	33

Gmina Kowala otwarta jest na podejmowanie wszelkich działań zmierzających do aktywizacji i integracji osób bezrobotnych oraz poprawy życia i funkcjonowania osób starszych w środowisku lokalnym.

We współpracy Gminy Kowala z PUP Radom oraz GOPS w 2024 roku zorganizowano prace społecznie użyteczne dla 7 bezrobotnych mieszkańców. Prace były wykonywane w instytucjach na terenie gminy przez 9 miesięcy.

4. Realizacja programów finansowanych ze źródeł zewnętrznych

W minionym roku Ośrodek aktywnie przystąpił do realizacji programów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, mających na celu wsparcie różnych grup społecznych i podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Kowala. Poniżej przedstawiono szczegóły poszczególnych programów:

- 1) Program Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2024. Program ten finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego, miał na celu zwiększenie szans osób z niepełnosprawnościami w prowadzeniu bardziej samodzielnego i aktywnego życia. Ośrodek w ramach tego programu objął wsparciem 16 osób z niepełnosprawnościami, z czego 15 z nich wymagało wysokiego poziomu wsparcia. Dzięki zaangażowaniu asystentów, osoby te mogły skorzystać z pomocy w codziennych czynnościach, co znacznie poprawiło ich jakość życia. Łączny koszt realizacji Programu wyniósł 223 814,33 zł, co obejmowało zarówno finansowanie asystentów, jak i inne niezbędne środki na realizację projektu.

2) Program Ostonowy „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy Domowej” – edycja 2024. Ośrodek uzyskał dofinansowanie na realizację projektu „Widzę, reaguję. Mówię – NIE PRZEMOCY!!!” ukierunkowanego na przeciwdziałanie przemocy domowej. Gmina Kowala znalazła się wśród 5 podmiotów z województwa mazowieckiego, które otrzymały wsparcie na realizację działań w tym zakresie. Dofinansowanie wyniosło 28 400,00 zł, a całkowity koszt realizacji zadania to 42 800,00 zł, z wkładem własnym gminy w wysokości 14 400,00 zł. Celem programu było zwiększenie świadomości społecznej w zakresie problematyki przemocy domowej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy Kowala. W ramach realizacji projektu zorganizowano:

- warsztaty profilaktyczne dla uczniów klas IV-VIII w placówkach oświatowych,
- warsztaty i pogadanki dla rodziców w placówkach oświatowych,
- konkursy plastyczne i filmowe na temat przeciwdziałania przemocy,
- opracowanie lokalnego informatora oraz materiałów edukacyjnych (ulotki, kalendarz profilaktyczny na 2025 rok),
- konferencję profilaktyczno-edukacyjną dla szerokiego kręgu odbiorców.

Działania te miały na celu uświadamianie społeczności lokalnej o problemie przemocy domowej i rówieśniczej oraz promocję postaw przeciwdziałania tego typu zjawiskom.

3) Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 (FEPŻ). Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przystąpił do Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 (FEPŻ), współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, w ramach Podprogramu 2023. Współpracując z Radomskim Bankiem Żywności, rozdysponował artykuły spożywcze wśród najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy. Program zapewnił wsparcie żywnościowe w formie paczek, obejmujących produkty spożywcze dla każdego odbiorcy. Dodatkowo uczestnicy mieli możliwość udziału w działaniach towarzyszących, takich jak warsztaty wspierające włączenie społeczne. Pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewnili sprawne i efektywne jego wdrożenie. Ich zadania obejmowały przyjmowanie wniosków od osób ubiegających się o pomoc żywnościową, przeprowadzanie szczegółowej weryfikacji dochodów oraz oceny sytuacji życiowej wnioskodawców zgodnie z kryteriami programu (265% kryterium z ustawy o pomocy społecznej).

Po zakwalifikowaniu beneficjentów do programu, pracownicy socjalni organizowali dystrybucję paczek żywnościowych. Proces ten obejmował zarówno bezpośrednie wydawanie paczek w magazynie Ośrodka, jak i koordynację dostaw dla osób, które z uwagi na stan zdrowia, niepełnosprawność czy inne trudności nie były w stanie samodzielnie odebrać wsparcia. W takich przypadkach pracownicy GOPS osobiście dostarczali paczki do miejsca zamieszkania beneficjentów, zapewniając im niezbędną pomoc logistyczną.

Dzięki zaangażowaniu pracowników socjalnych i efektywnej organizacji działań w ramach programu, wsparcie żywnościowe otrzymało 168 rodzin, co łącznie obejmowało 424 osoby. W sumie rozdysponowano 16,25 ton żywności. Inicjatywa ta stanowi kontynuację wcześniejszych działań pomocowych, odpowiadając na potrzeby najbardziej potrzebujących mieszkańców oraz promując integrację społeczną w lokalnej społeczności.

4) Program „Wzmocnij Swoje Otoczenie” – Polskie Sieci Elektroenergetyczne. Ośrodek został laureatem programu dobrosąsiedzkiego „Wzmocnij Swoje Otoczenie”, który miał na celu wspieranie działań integracyjnych w lokalnych społecznościach. Dzięki grantowi w wysokości 24 000,00 zł zrealizowano szereg działań międzypokoleniowych, które miały na celu integrację osób starszych, dzieci oraz młodzieży. W ramach projektu zorganizowano:

- warsztaty edukacyjne dla seniorów, obejmujące tematy związane z depresją wynikającą z wykluczenia społecznego, uzależnieniami, przemocą domową oraz profilaktyką zdrowia,
- warsztaty relaksacyjne dla seniorów, takie jak joga, muzykoterapia, joga śmiechu oraz treningi nordic walking, które miały na celu poprawę kondycji fizycznej oraz psychicznej seniorów,
- warsztaty integracyjne dla dzieci, w tym warsztaty kulinarne, animacyjne oraz folklorystyczne,
- animacje międzypokoleniowe z dziećmi w środowisku lokalnym, które angażowały dzieci w działania na rzecz wspólnej integracji pokoleń.

W ramach realizacji projektu zakupiono sprzęt niezbędny do organizacji wydarzeń, m.in. maszynę do waty cukrowej, wyciornicę do baniek mydlanych oraz artykuły do animacji w środowisku lokalnym. Dzięki temu Ośrodek nie tylko zapewnił wsparcie dla seniorów i dzieci, ale również wzbogacił infrastrukturę, co umożliwi organizację kolejnych wydarzeń integracyjnych w przyszłości. Wydarzenia te odbywały się w różnych miejscach gminy, takich jak sołectwa, placówki oświatowe, remizy OSP czy parafie, gdzie organizowano działania środowiskowe angażujące mieszkańców.

W 2024 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) realizował trzy istotne programy rządowe, które miały na celu wsparcie gospodarstw domowych w związku z rosnącymi kosztami energii oraz gazu. Poniżej przedstawiono szczegółowy opis każdego z programów:

- 1) Dodatek gazowy: Program ten został uruchomiony w odpowiedzi na podwyżkę VAT na gaz, uchwaloną w ustawie o szczególnej ochronie odbiorców paliw gazowych w 2024 roku. Celem dodatku gazowego była refundacja części kosztów związanych z wyższymi cenami gazu, które szczególnie dotknęły gospodarstwa domowe wykorzystujące gaz do celów grzewczych. W ramach tego programu mogły ubiegać się gospodarstwa, które korzystają z gazu do ogrzewania swoich domów. Wpłynęło 45 wniosków z czego 42 wnioski rozpatrzono pozytywnie a 3 zakończono decyzją odmowną. Całkowite wydatki na wypłatę dodatku gazowego wyniosły 37 324,55 zł, z czego 742,51 zł stanowiły koszty obsługi programu. Dodatkowy koszt obsługi programu wynikał z konieczności przetwarzania wniosków, wypłat oraz zapewnienia wsparcia dla osób ubiegających się o dodatek.
- 2) Dodatek osłonowy: Program dodatku osłonowego miał na celu zniwelowanie rosnących kosztów energii, gazu i żywności w mniej zamożnych gospodarstwach domowych. Dodatek ten stanowił formę pomocy finansowej, która miała pomóc odbiorcom z niższymi dochodami pokryć część wydatków związanych z wyższymi cenami podstawowych dóbr i usług. W 2024 roku wypłacono dodatek osłonowy na łączną kwotę 377 070,33 zł dla 906 gospodarstw domowych. Łącznie wpłynęło 1009 wniosków, w tym 103 wnioski zakończono decyzją odmowną. Koszty obsługi programu wyniosły 7 541,40 zł, które obejmowały wydatki związane z administracją programu, w tym przetwarzanie wniosków, weryfikację danych oraz organizację wypłat.
- 3) Bon energetyczny: Bon energetyczny był jednorazową dopłatą do rachunków za energię elektryczną, która miała na celu złagodzenie skutków rosnących cen prądu w drugiej połowie 2024 roku. Pomoc ta była skierowana do gospodarstw domowych, które z powodu podwyżek cen energii znalazły się w trudnej sytuacji finansowej. Kwota przeznaczona na realizację bonu energetycznego wyniosła 370 382,68 zł, a program objął wsparciem 872 gospodarstwa domowe. Liczba złożonych wniosków wyniosła 982, z czego 110 zakończono decyzją odmowną. Koszty obsługi programu wyniosły 11 111,48 zł, co obejmowało czynności związane z przetwarzaniem wniosków, wypłatami oraz zapewnieniem odpowiedniego wsparcia administracyjnego.

Wszystkie trzy programy stanowiły odpowiedź na wyzwania związane z rosnącymi kosztami energii, gazu oraz podstawowych dóbr, takich jak żywność. Dzięki tym formom wsparcia, gospodarstwa domowe o niższych dochodach mogły otrzymać pomoc, która miała na celu złagodzenie trudności związanych z codziennym funkcjonowaniem. Całkowite wydatki na realizację tych programów, w tym koszty obsługi, świadczą o dużym zaangażowaniu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w udzielaniu wsparcia lokalnej społeczności.

III. REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY

---

1. OGÓLNA INFORMACJA O DZIAŁANIACH NA RZECZ REALIZACJI UCHWAŁ RADY GMINY

W 2024 roku odbyło się 11 posiedzeń Rady Gminy Kowala, na których podjęto łącznie 99 uchwał. Są to m.in.:

- **UCHWAŁA NR LXIV.544.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 26 lutego 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 1080/54 w obrębie geodezyjnym Kosów Większy w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o. - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR LXIV.547.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 26 lutego 2024 r.** w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Błonie - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR LXIV.548.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 26 lutego 2024 r.** w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Kończyce-Kolonia - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR II.11.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 maja 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 488 w obrębie geodezyjnym Trablice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o. -

W TRAKCIE REALIZACJI

- **UCHWAŁA NR II.12.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 maja 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej stanowiącej własność Gminy Kowala położonej w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy, gmina Kowala. - **W TRAKCIE REALIZACJI**
- **UCHWAŁA NR II.13.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 maja 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej własność Gminy Kowala, położonej w miejscowości Huta Mazowskańska, obręb Huta Mazowskańska, gm. Kowala - **W TRAKCIE REALIZACJI**
- **UCHWAŁA NR II.14.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 maja 2024 r.** w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Kowala - **W TRAKCIE REALIZACJI**
- **UCHWAŁA NR II.15.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 23 maja 2024 r.** w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części wsi Kotarwice. - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR III.22.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 czerwca 2024 r.** w sprawie nadania nazwy drodze wewnętrznej położonej w miejscowości Kończyce-Kolonia, gmina Kowala - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR III.23.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 czerwca 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr 1080/42 w obrębie geodezyjnym Kosów Większy w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A. - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR III.33.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 28 czerwca 2024 r.** **intencyjna w sprawie** poparcia działań Wójta Gminy Kowala na przekazanie nieruchomości położonej w miejscowości Kosów, obręb Kosów Większy. - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR IV.37.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 12 sierpnia 2024 r.** w sprawie nadania nazwy drodze wewnętrznej położonej w miejscowości Mazowszany, gmina Kowala - **ZREALIZOWANA**

- **UCHWAŁA NR IV.38.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 12 sierpnia 2024 r.** w sprawie nadania nazwy drodze wewnętrznej położonej w miejscowości Zenonów, gmina Kowala. - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR IV.40.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 12 sierpnia 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr 1080/42 w obrębie geodezyjnym Kosów Większy w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A. - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR V.47.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 września 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 1080/22 oraz dz. nr ew. 1080/89 w obrębie geodezyjnym Kosów Większy w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A. - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR V.48.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 27 września 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 517/4 w obrębie geodezyjnym Parznice w Gminie Kowala na rzecz PGE Dystrybucja S.A. - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR VI.57.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 30 października 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 1115/2 w obrębie geodezyjnym Bardzice w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o. - **W TRAKCIE REALIZACJI**
- **UCHWAŁA NR VI.58.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 30 października 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości oznaczonej w ewidencji gruntów jako dz. nr ew. 570 w obrębie geodezyjnym Huta Mazowskańska w Gminie Kowala na rzecz Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o. - **W TRAKCIE REALIZACJI**
- **UCHWAŁA NR VI.59.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 30 października 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na budowę w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa i późniejszą eksploatację przez FIBEE IV Sp z o.o. światłowodowej sieci telekomunikacyjnej na nieruchomościach stanowiących własność Gminy Kowala oraz na obciążenie ww. nieruchomości poprzez ustanowienie służebności przesyłu na rzecz FIBEE IV Sp. z o.o. lub zawarcie odpłatnej umowy udostępnienia nieruchomości. - **W TRAKCIE REALIZACJI**
- **UCHWAŁA NR IX.76.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 30 grudnia 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej dla linii Trablice – Grabina – Trablice przez: Maliszów, Romanów, Parznice, Kowala – Stępocina, Kowala – Kolonia, Mazowszany - **ZREALIZOWANA**
- **UCHWAŁA NR IX.77.2024 RADY GMINY KOWALA z dnia 30 grudnia 2024 r.** w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego o charakterze użyteczności publicznej dla linii Trablice – Bukowiec – Trablice przez: Józefów, Bardzice, Parznice, Mazowszany, Huta Mazowskańska, Zenonów - **ZREALIZOWANA**

2. DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ REALIZACJI STRATEGII I PROGRAMÓW.

2.1 Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2024

W 2024 r. realizowano Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Kowala przyjętą Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr XXVI.186.2020 z dnia 27.11.2020 r. Dokument opracowano na podstawie art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej celem zdiagnozowania i zaktualizowania potrzeb społecznych w Gminie Kowala. Zawiera on szereg danych i opracowań w szerszym ujęciu problemów społecznych obejmujących również aspekty demograficzne, edukacyjne, kulturalne, kwestie bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności i innych problemów społecznych oraz założenia programowe (wdrożeniowe) przedstawiające wizję projektowanych zmian i katalog niezbędnych kierunków działań zawierających wskazówki, jak skutecznie zarządzać realizacją strategii.

Program rządowy "Posiłek w szkole i w domu" 2024

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2024 roku realizował Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028 zgodnie z uchwałą Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23.08.2023r. o ustanowieniu Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Pomoc w formie dożywiania udzielana jest dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej oraz osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w szczególności osobom samotnym, w podeszłym wieku, chorym lub z niepełnosprawnościami. Z tej formy pomocy mogły skorzystać osoby, bądź rodziny, których dochód nie przekracza odpowiednio 200 % kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny. Program realizowany był zgodnie z umową zawartą z Wojewodą Mazowieckim. Programem zostało objętych ogółem 148 osób, w tym z posiłku skorzystało 74 osoby, zaś z zasiłku celowego 74 osoby oraz świadczenia rzeczowego skorzystało 103 osoby.

Ogółem na terenie gminy było 7 punktów żywieniowych. Dożywianie prowadzono w oparciu o stołówkę szkolną w Przedszkolu Publicznym im. Juliana Tuwima w Kowali-Stępocinie. Do pozostałych szkół i punktów przedszkolnych posiłki były dowożone przez dostawcę, który został wybrany w drodze zapytania ofertowego na dowóz posiłków do szkół i przedszkoli.

2.2 Programy

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kowala na lata 2024-2026.

Zadaniem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Kowala na lata 2024-2026 przyjętego Uchwałą Rady Gminy Kowala Nr LXII.521.2023 z dnia 21 grudnia 2023 r. była realizacja działań mających na celu zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy domowej, przeciwdziałanie przemocy domowej oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych w udzielaniu pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc. Program powstał we współpracy z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej: Zespołem Interdyscyplinarnym, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kowali-Stępocinie, Gminną Komisją

Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacjami pozarządowymi, Oświatą, Służbą Zdrowia, Policją, kuratorami z II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Karnych, kuratorami z Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Wykonującego Orzeczenia w Sprawach Rodziny i Nieletnich.

W 2024 r. wszczęto 39 procedur „Niebieskie Karty”, kontynuowano 16 procedur z poprzednich okresów. Ponadto prowadzono 5 procedur w stosunku do osób, co, do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową. Odbyło się 7 spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i 241 spotkań grup diagnostyczno-pomocowych w indywidualnych przypadkach. Osoby dotknięte przemocą domową mogły skorzystać z pomocy psychologa, prawnika. W 2024 r. psycholog objął wsparciem 36 osób, w tym wiele z nich skorzystało z pomocy psychologa kilkakrotnie. Pomocą prawną mieszkańcy nie byli zainteresowani. Prawnik udzielał porad członkom grup diagnostyczno-pomocowych i Zespołu Interdyscyplinarnego w związku z prowadzonymi procedurami „Niebieskie Karty”.

W ramach programu nawiązano współpracę ze Stowarzyszeniem „Nowe Perspektywy” celem realizacji w placówkach oświatowych warsztatów z uczniami i spotkań z rodzicami. W placówkach zostały umieszczone informacje na temat przemocy na tablicach ogłoszeń, a także wydawano materiały zakupione w ramach kampanii „Reaguj na przemoc!”. Ponadto w ramach projektu: „Widzę, reaguję. Mówię – NIE PRZEMOCY !!!” zakupiono kalendarze, ulotki i informatory zawierające między innymi informacje na temat przemocy domowej, dane teleadresowe lokalnych instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym przemocą oraz opis możliwych form wsparcia. Przeprowadzono także konkurs plastyczny dla uczniów klas 4-6 z placówek oświatowych na terenie gminy Kowala i konkurs filmowy dla uczniów z klas 7-8. Dla mieszkańców gminy zorganizowano warsztaty w ramach kampanii pod nazwą „Mam Tę Moc!” realizowane przez Komendę Miejską Policji w Radomiu. W ramach Programu odbyło się szkolenie

i konferencja dla przedstawicieli służb i instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz superwizja indywidualna i grupowa. W dniu 22.10.2024 r. zorganizowany został dyżur specjalistów w związku z obchodzonym Dniem Bez Przemocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026

Program służy wspieraniu rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania zdolności do jej prawidłowego funkcjonowania. Powstał on w odpowiedzi na problemy, z jakimi borykają się współczesne rodziny, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W 2024r. 12 rodzinom przydzielono wsparcie w formie asystenta rodziny. W ramach Gminnego Programu Wspierania Rodziny w 2024 roku były zrealizowane następujące działania: organizowanie superwizji dla asystenta rodzin i pracowników socjalnych, konsultacje i poradnictwo psychologiczne dla rodzin i osób przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, działania środowiskowe.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2026

W ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2024-2026 przyjętego Uchwałą Nr LXII.520.2023 Rady Gminy Kowala z dnia 21 grudnia 2023 r. zrealizowano szereg działań w zakresie profilaktyki alkoholowej m.in.:

- prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (terapeuta uzależnień, psycholog - 43 M i 11 K (264 konsultacje));
- udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych – 6 placówek oświatowych;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

- odbyło się 24 spotkania z osobami zgłoszonymi w tym 2 spotkania w celu kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- wpłynęło 48 nowe wnioski, 19 spraw było kontynuowanych z wniosków, które wpłynęły w 2021-2023 roku,
- 6 osób zdecydowało się podjąć dobrowolne leczenie w poradni,
- 21 wniosków zostało skierowanych do Sądu Rodzinnego i Nieletnich w celu zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego,
- zaopiniowano 2 wnioski na sprzedaż napojów alkoholowych, które były zgodne z uchwałą Rady Gminy w sprawie limitu i lokalizacji tych punktów;
- spotkania Wspólnoty Anonimowych Alkoholików w Kowali-Stępocinie pod nazwą „Dobre Wydarzenie”.

Realizacja programów i projektów współfinansowanych przez Unię Europejską

Strategia Rozwoju Gminy Kowala

Strategia Rozwoju Gminy Kowala na lata 2024-2030 stanowi ambitny plan rozwoju, który uwzględnia wszystkie kluczowe aspekty życia społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Celem strategii jest zapewnienie kompleksowego rozwoju gminy, który podniesie jakość życia mieszkańców i przyczyni się do wzrostu atrakcyjności gminy, zarówno pod względem inwestycyjnym, jak i mieszkaniowym. Wizja zakłada, że Gmina Kowala stanie się miejscem zrównoważonego rozwoju, w którym każdy mieszkaniec będzie miał dostęp do nowoczesnej infrastruktury, wysokiej jakości usług oraz możliwości zawodowych i rekreacyjnych.

Cele operacyjne w ramach poszczególnych obszarów:

1. Wymiar społeczny:

- **Wysoka jakość usług edukacyjnych i kulturalnych:** Gmina dąży do zapewnienia dostępu do wysokiej jakości placówek edukacyjnych, a także organizacji wydarzeń kulturalnych, które wzbogacą życie mieszkańców.
- **Integracja społeczna:** Promowanie aktywności obywatelskiej i zapobieganie wykluczeniu społecznemu różnych grup społecznych.
- **Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej:** Budowa obiektów, które umożliwią mieszkańcom aktywność fizyczną i spędzanie czasu wolnego w sposób zdrowy i twórczy.

2. Wymiar gospodarczy:

- **Wspieranie przedsiębiorczości:** Pomoc w rozwoju małych i średnich firm oraz przyciąganie większych inwestycji gospodarczych.
- **Rozbudowa infrastruktury technicznej:** Rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej i internetowej, co ma wspierać rozwój gospodarczy.
- **Rozwój mieszkalnictwa:** Tworzenie warunków do budowy nowych domów i osiedli, co ma przyciągnąć nowych mieszkańców oraz wspierać rozwój demograficzny.

3. Wymiar przestrzenny (środowisko i infrastruktura):

- **Adaptacja do zmian klimatu:** Przystosowanie gminy do zmieniających się warunków klimatycznych, inwestowanie w ekologiczną energię i ochronę zasobów naturalnych.
- **Dbłość o środowisko przyrodnicze:** Zajmowanie się jakością powietrza, wód, gleby oraz poprawą bioróżnorodności w regionie.
- **Zrównoważony plan zagospodarowania przestrzennego:** Tworzenie harmonijnego planu przestrzennego, który uwzględnia potrzeby mieszkańców i ochronę środowiska naturalnego.

Strategia jest dokumentem, który ma na celu poprawę jakości życia poprzez zrównoważony rozwój gminy, zwiększając jej atrakcyjność zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych inwestorów. Wprowadzenie

zaplanowanych działań ma przynieść korzyści w postaci lepszej jakości życia, wzrostu gospodarczego oraz ochrony zasobów naturalnych, co jest kluczowe w kontekście przyszłości gminy.

Realizacja programów i projektów współfinansowanych przez Unię Europejską Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027

W 2024 roku Gmina Kowala podjęła dwie kluczowe inicjatywy, które mają znaczący wpływ na poprawę bezpieczeństwa oraz cyfryzację administracji publicznej. Oba projekty są finansowane z Funduszy Europejskich i mają na celu zarówno zwiększenie bezpieczeństwa lokalnej społeczności, jak i modernizację systemów IT, co umożliwi bardziej efektywne zarządzanie gminą.

Zakup nowego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Kowala – Stępczin: Pierwszy projekt dotyczy zakupu nowoczesnego, ciężkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Kowali-Stępczinie. Projekt ten uzyskał bezzwrotną dotację w wysokości 1 569 813,15 zł z Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021-2027. Nowy wóz strażacki zwiększy zdolności ratownicze strażaków, co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa w regionie, szczególnie w obliczu pożarów oraz innych klęsk żywiołowych. Projekt obejmuje również kampanię edukacyjną, mającą na celu podniesienie świadomości ekologicznej oraz promowanie służby w OSP, zwłaszcza wśród młodzieży. Kampania koncentruje się na zagrożeniach związanych z deficytem wód i innymi problemami środowiskowymi, szczególnie w obszarach wiejskich, co może wpłynąć na poprawę postaw proekologicznych w regionie.

Projekt „Cyberbezpieczny samorząd”: Drugi projekt koncentruje się na poprawie cyfryzacji administracji gminnej oraz zabezpieczenia systemów IT przed cyberzagrożeniami. Gmina Kowala uzyskała dotację w wysokości 850 000 zł z Funduszy Europejskich na Rozwój Cyfrowy 2021-2027. Dzięki tym środkom, zostanie zakupiony nowoczesny sprzęt, oprogramowanie i licencje, a także przeprowadzone będą szkolenia dla pracowników Urzędu Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Projekt ten pozwoli na wzmocnienie bezpieczeństwa danych oraz poprawę efektywności usług świadczonych przez administrację publiczną, co przełoży się na lepszą obsługę mieszkańców i sprawniejsze zarządzanie sprawami gminy.

Oba projekty mają ogromne znaczenie dla rozwoju Gminy Kowala. Zakup nowoczesnego wozu strażackiego poprawi bezpieczeństwo i ochronę środowiska, natomiast inwestycje w cyfryzację i cyberbezpieczeństwo poprawią jakość usług publicznych, umożliwiając bardziej efektywne zarządzanie gminą. Te inicjatywy mają na celu nie tylko poprawę jakości życia mieszkańców, ale także zwiększenie atrakcyjności gminy jako miejsca do życia i inwestycji.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2024-2032

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na lata 2024-2032 uchwalony Uchwałą Rady Gminy Nr LXIV.545.2024 z dnia 26 lutego 2024 roku w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest dla Gminy Kowala na lata 2024-2032” realizowany był w 2024 roku poprzez inwentaryzację wyrobów zawierających azbest na terenie gminy oraz zbiórkę i unieszkodliwienie odpadów przez firmę działającą na zlecenie Urzędu Gminy.

Zbiórka odpadów zawierających azbest realizowana jest na podstawie złożonych wniosków o dofinansowanie utylizacji pokryć dachowych zawierających azbest od właścicieli nieruchomości. Z uwagi na roczny budżet gminy wnioski złożone w danym roku kalendarzowym zostają realizowane w następnym roku przez firmę, z którą Gmina Kowala zawarła umowę.

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala w latach 2022 – 2036

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na terenie gminy Kowala na lata 2022 – 2036 uchwalono Uchwałą Rady Gminy Nr XXXVII.300.2021 z dnia 28.12.2021r.

Celem opracowania planu jest przedstawienie dotychczasowych zasobów energetycznych gminy oraz planowanie i organizacja zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepłą i gaz na terenie gminy a także planowanie oświetlenia ulicznego dróg i placów.

Przyjęte założenia realizują referaty Urzędu Gminy, a odbywa się to m.in. poprzez zezwalanie firmom energetycznym i gazowym na rozwój sieci na terenie gminy poprzez stwarzanie warunków wejścia w teren dróg czy działek gminnych lub możliwości stworzenia sieci poprzez inne plany np. zagospodarowania przestrzennego gminy.

Ponadto gmina współpracuje z PGE Dystrybucja na gruncie rozwoju sieci energetycznej oraz różnymi dostawcami energii takimi jak PGE Obrót, Energa Obrót czy PKP Energetyka zapewniającymi dostawę energii.

W ramach współpracy z PGE Obrót i Energa Obrót dostawcą energii na teren gminy do instytucji publicznych w tym szkół i oświetlenia ulicznego zawierane są Porozumienia dotyczące stawek cen za energię elektryczną dostarczaną do tych obiektów, które są korzystne dla gminy.

Trwa systematyczna rozbudowa sieci gazowej na terenie całej gminy.

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2021-2024

Program Ochrony Środowiska dla gminy Kowala na lata 2021-2024 uchwalony został Uchwałą Rady Gminy XXXVIII.328.2022 z dnia 25 lutego 2022 r obejmuje szereg działań związanych między innymi z:

- poprawą stanu i ochroną środowiska przy jednoczesnym zapewnieniu rozwoju społeczno-gospodarczego
- poprawą jakości powietrza (poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej)
- Poprawą jakości wód powierzchniowych i podziemnych (budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej)
- termomodernizacją obiektów
- przebudowę dróg
- zbiór odpadów komunalnych oraz szkodliwych – azbestowych
- zwiększenie długości sieci gazowej i energetycznej,

Powyższe działania realizowane są przez referaty Urzędu Gminy. Działania te mają na celu zadbanie o środowisko, zachowanie pięknych walorów estetycznych i poprawę, jakości życia mieszkańców gminy.

Program Ograniczenia Niskiej Emisji dla Gminy Kowala

Program Niskiej Emisji dla Gminy Kowala uchwalony Uchwałą Rady Gminy Kowala nr XIII.100.2019 z dnia 28 października 2019 r. Podstawowym założeniem Programu jest likwidacja źródeł spalania paliw stałych o mocy do 1 MW niespełniających wymagań ekoprojektu w sektorze komunalno-bytowym oraz sektorze usług i handlu oraz w małych i średnich przedsiębiorstwach. W Programie znalazła się analiza możliwości wdrażania 11 działań naprawczych (przedsięwzięć) mających na celu redukcję emisji pyłu PM10 i PM2,5.

Działanie nr 1: Podłączenie lokalu do sieci ciepłej.

Działanie nr 2: Wymiana ogrzewania węglowego na elektryczne.

Działanie nr 3: Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane ręcznie.

Działanie nr 4: Wymiana starych kotłów węglowych na nowe zasilane automatycznie.

Działanie nr 5: Wymiana kotłów węglowych na kotły na biomasę zasilane automatycznie.

Działanie nr 6: Wymiana kotłów węglowych na kotły na pelety zasilane automatycznie.

Działanie nr 7: Wymiana ogrzewania węglowego na gazowe.

Działanie nr 8: Wymiana ogrzewania węglowego na olejowe.

Działanie nr 9: Wymiana ogrzewania węglowego na pompę ciepła.

Działanie nr 10: Zastosowanie kolektorów słonecznych.

Działanie nr 11: Termomodernizacja.

Z wykorzystaniem niniejszego dokumentu, gmina Kowala może udzielać wsparcia społeczności lokalnej, w tym zachęt finansowych, na realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska niskiej emisji. Skuteczność wdrażania działań naprawczych w znaczącym stopniu uzależniona będzie od funkcjonującego w Polsce systemu wsparcia finansowego oraz zainteresowania potencjalnych beneficjentów.

IV. DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA

1. ZADANIA INWESTYCYJNE

Zadania inwestycyjne w 2024 roku

Obiekty kubaturowe (szkoły, przedszkola, świetlice i inne)					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2024 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Poprawa stanu infrastruktury obiektów sportowych na terenie gminy Kowala - wielofunkcyjne boisko sportowe o sztucznej nawierzchni w Kowali – Stępcinie	2024	362 254,31	179 458,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach Programu „Mazowska dla sportu”
2.	Budowa przedszkola przy Publicznej Szkole Podstawowej w Mazowszanach gm. Kowala	2023-2024	Koszty poniesione: 1 887 181,91 Koszty całkowite: 2 614 733,91	1 434 699,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach „Instrument wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju Województwa Mazowieckiego (IWZW)”
3.	Budowa ogrodzenia systemowego przy PSP w Młodocinie Mniejszym	2024	63 529,50	0,00	Zadanie zakończone
4.	Wykonanie nawierzchni z kostki brukowej w miejscu Pamięci Narodowej w m. Pelagów	2024	23 050,20	0,00	Zadanie zakończone

Drogi i inwestycje drogowe					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2024 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Przebudowa drogi gminnej w zakresie budowy chodnika w m. Ludwinów	2024	2 270 821,08	1 998 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych (edycja 8)
2	Remont drogi gminnej w m. Kończyce Kolonia dz. Nr 129 od km 0+847,00 do km 1+297,00 Gmina Kowala	2024	372 819,12	252 819,12	Zadanie zakończone. Dofinansowanie MUW w ramach „Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg”
3	Przebudowa drogi gminnej w zakresie budowy chodnika w m. Ludwinów-zwiększenie	2024	37 365,37	0,00	Zadanie zakończone

nakładów środka trwałego dot. „Wykonanie nawierzchni z kostki brukowej na zatokę autobusową”				
--	--	--	--	--

Inne (wydatki majątkowe) – zadania dofinansowane z środków zewnętrznych					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2024 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Zakup autobusu szkolnego na potrzeby dowozu uczniów do szkół prowadzonych przez Gminę Kowala	2024	514 140,00	284 552,84	Zadanie zakończone. Dofinansowanie w ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia „Autobusy dla mazowieckich szkół”
2.	Prace konserwatorskie i restauratorskie w zabytkowym kościele parafialnym pw. św. Wojciecha w Kowali	2024-2025	22 000,00 – dotacja Gminy Kowala 303 950,00 – transza wsparcia BGK Wartość zadania: 1 100 000,00	1 078 000,00	Zadanie w trakcie realizacji. Dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Programu Inwestycji Strategicznych (edycja 9)

Inne (wydatki bieżące) – zadania dofinansowane z środków zewnętrznych					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2024 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Aktywna Szkoła - sprzęt sportowy dla szkół 2024	2024	31 250,00	25 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie Ministerstwo Sportu i Turystyki w ramach „PROGRAMU AKTYWNA SZKOŁA – sprzęt sportowy dla szkół”
2.	Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kowala	2024	33 199,96	33 199,96	Zadanie zakończone. Dofinansowanie WFOŚiGW w ramach Programu „Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu województwa mazowieckiego”
3.	Remont pomieszczeń sanitariatów w budynku Urzędu Gminy Kowala	2024	90 008,49- parter UGK 171 594,81- piętro UGK Koszt całkowity: 261 603,30	68 862,60	Zadanie zakończone. Dofinansowanie w ramach Programu „Dostępna przestrzeń publiczna” PFRON

4.	Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej na terenie Gminy Kowala	2024	75 399,00	56 549,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach Programu „Mazowska dla czystego powietrza”
5.	Wyeksponowanie istniejących, oryginalnych elementów założenia dworsko - parkowego w Kowali - etap II	2024	39 800,00	18 960,72	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach Programu „Mazowska dla zabytków”
6.	Zapobieganie bezdomności zwierząt w gminie Kowala	2024	30 000,00	15 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach „Mazowieckiego Programu Wsparcia Bezdomności Zwierząt – Mazowsze dla zwierząt 2024”
7.	„Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”2.0.	2024	38 625,00	30 750,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach „Mazowieckiego Instrument Aktywizacji Sołectw MAZOWSZE 2023” – „Mazowsze dla sołectw 2023”
8.	Zakup wyposażenia dla OSP	2024	80 500,00	38 930,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie UMWM w ramach Programu „OSP-edycja 2024”
9.	Zagospodarowanie terenu małej architektury w miejscowości Rożki gm. Kowala.	2024	24 146,05	24 000,00	Zadanie zakończone. Dofinansowanie PGE S.A. w ramach Programu „WzMOcniJ Swoje Otoczenie”

Oświetlenie uliczne					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2024 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1	Wymiana oświetlenia ulicznego z sodowego na oświetlenie w technologii Led na terenie gminy Kowala	2024	326 035,93	192 708,00	Zadanie zakończone

Sieci wodociągowe i kanalizacyjne					
Lp.	Nazwa zadania	Data realizacji	Koszty poniesione w 2024 roku	Uzyskane dofinansowanie [PLN]	Uwagi
1.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Trablice Gmina Kowala	2023-2024	Koszty poniesione: 6 000 786,59 Koszty całkowite: 12 991 407,37	9 880 758,44	Zadanie zakończone. Dofinansowanie w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład:

					Programu Inwestycji Strategicznych (edycja 2)
2.	Budowa sieci wodociągowej w m. Kowala-Stępcocina etap I	2024	119 620,00	0,00	Zadanie zakończone
3.	Budowa sieci wodociągowej w m. Osiek	2024	46 156,00	0,00	Zadanie zakończone

Remonty dróg gminnych 2024 r.	
Remonty cząstkowe dróg gminnych	207 218,10 zł
Razem:	207 218, 10 zł
Pozostałe koszty utrzymania dróg 2024 r.	
Zimowe utrzymanie dróg gminnych	9 828,00 zł
Równanie i profilowanie dróg gminnych	28 905,00 zł
Ewidencja i przeglądy dróg gminnych, pomiary natężenia ruchu drogowego i widoczności	16 592,70 zł
Koszenie poboczy dróg gminnych	80 100,89 zł
Zakup znaków drogowych i tabliczek informacyjnych	15 042,90 zł
Pozostałe usługi dot. dróg gminnych	156 167,42 zł
Razem	306 636,91 zł

Łączne koszty poniesione przez Gminę Kowala na utrzymanie dróg gminnych w roku 2024 wyniosły 513 855,01 zł

2. ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

W 2024 roku Gmina Kowala przeprowadziła następujące postępowania o udzielenie zamówienia publicznego:

- 18 postępowań w trybie podstawowym o wartości mniejszej niż progi unijne w procedurze krajowej (powyżej 130 000,00 zł netto), na podstawie ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2024r. poz.1320)
- 4 postępowania w trybie przetargu nieograniczonego w procedurze unijnej na podstawie ustawy z 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2024r. poz.1320)
- 11 postępowań w trybie zapytania ofertowego na podstawie Regulaminu Udzielania Zamówień Publicznych w Urzędzie Gminy Kowala wprowadzonego Zarządzeniem Nr 107/2020 Wójta Gminy Kowala z dnia 31.12.2020 roku.

V. **PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I WSPÓŁPRACA**

Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI

---

1. INFORMACJE PUBLICZNE

W 2024 roku wpłynęło do Urzędu Gminy 68 wniosków o udostępnienie informacji publicznej dot. m.in. wydatków gminy, miejscowych planów zagospodarowania terenu, wydanych warunków zabudowy, działalności jednostek organizacyjnych oraz realizacji zadań publicznych. Odpowiedzi na wszystkie wnioski zostały udzielone w ustawowym terminie.

2. WSPÓŁPRACA Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Organizacje pozarządowe działające na terenie Gminy Kowala

Działalność organizacji pozarządowych w sferze zadań publicznych, zwana działalnością pożytku publicznego, jest istotną cechą społeczeństwa demokratycznego, a zarazem elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Realizacja zadań publicznych przy udziale organizacji pozarządowych w znaczny sposób wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Kowala oraz na rozwój naszej gminy. Wiele dziedzin życia społecznego nie mogłoby już funkcjonować bez aktywności obywatelskiej. Program określa zasady, zakres i formy współpracy Gminy Kowala z trzecim sektorem, a także priorytetowe zadania publiczne, których realizacja związana jest z ich finansowaniem lub dofinansowaniem z budżetu Gminy Kowala. Spodziewanym efektem współpracy jest wzrost dynamiki i efektywności działań na rzecz społeczności lokalnej.

Na terenie Gminy Kowala w 2024 roku działały organizacje pozarządowe, w skład, których wchodziły:

Stowarzyszenia i Kluby:

1. Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gminy Kowala
2. Stowarzyszenie „Wspólna Sprawa”
3. Stowarzyszenie „Zenonów Naszą Przyszłością”
4. Stowarzyszenie „Nasza Inspiracja”
5. Stowarzyszeniem Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępocinie
6. Radomskie Stowarzyszenie Paralołniowe
7. LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA "WSPÓLNY TRAKT"
8. Koło Gospodyń Wiejskich "BARDZICE NASZĄ PASJĄ"
9. Koło Gospodyń Wiejskich „KONICZYNKI”
10. Koło Gospodyń Wiejskich „KOSOWIANKI”
11. Koło Gospodyń Wiejskich „KOTARWICZANKI”
12. Koło Gospodyń Wiejskich "KOWALANKI"
13. Koło Gospodyń Wiejskich "LUDWINIANKI"
14. Koło Gospodyń Wiejskich „MALISZOWIANKI”
15. Koło Gospodyń Wiejskich "NASZA WIEŚ JÓZEFÓW"
16. Koło Gospodyń Wiejskich "PARZNICZANKI"
17. Koło Gospodyń Wiejskich RUDA MAŁA „SĄSIEDZI”
18. Koło Gospodyń Wiejskich „TRABLICE”
19. Ludowo –Uczniowski Klub Sportowy „LUKS KOWALA”
20. Gminny Klub Sportowy „ZORZA KOWALA”
21. Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO KOWALA”
22. Gimnastyczny Klub Sportowy „QUIK FLIK”
23. Klub Seniora +

Program współpracy Gminy Kowala z organizacjami pozarządowymi na rok 2024 został przyjęty przez Radę Gminy Kowala Uchwałą Nr LXI.504.2023 w dniu 24 listopada 2023 roku. Celem nadrzędnym programu jest zwiększenie udziału podmiotów Programu współpracy w realizacji zadań publicznych

Strona 59 z 69

służące lepszemu zaspokojeniu potrzeb społecznych i poprawie życia mieszkańców Gminy Kowala. Służyć temu mają cele szczegółowe, wśród których wymienić należy podejmowanie i inicjowanie różnorodnych form współdziałania z organizacjami pozarządowymi na rzecz mieszkańców Gminy Kowala; tworzenie dogodnych warunków do zwiększania aktywności społecznej w zakresie realizacji wyznaczonych zadań publicznych; wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych oraz pełniejsze wykorzystanie ich możliwości kadrowych i rzeczowych.

W dniu 3 stycznia 2024 roku Wójt Gminy Kowala w ramach ujętych środków w budżecie gminy, ogłosił otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Gminy Kowala w 2024 roku z zakresu: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu; pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom, w trudnej sytuacji życiowej ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw na rzecz rewalidacji osób niepełnosprawnych; podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.

Zaplanowana kwota na realizację zadań publicznych zleconych przez Gminę Kowala organizacjom pożytku publicznego wyniosła 220 000,00 zł. Jednak po podpisaniu umów wyniosła 195 000,00 zł. i ta kwota została przekazana zleceniobiorcom w otwartym konkursie ofert, natomiast kwota w wysokości 53 000,00 zł. została przekazana na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2024.1491 z późn. zm.) na wsparcie realizacji zadania publicznego.

Zleceniobiorcy mieli obowiązek złożenia sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego. Dokument sporządzony powinien być według wzoru, stanowiącego załącznik nr 5 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U.2018.2057 z późn. zm.), w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego. Organizacje złożyły terminowo prawidłowe rozliczenia oraz sprawozdania. Dokumenty zostały ocenione pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym.

Wysokość dotacji przekazanej na realizację zadania przez Gminę Kowala nie została w pełni wykorzystana przez dwie organizacje. Zgodnie z § 10 pkt 2 umów zawartych z tymi organizacjami, były one zobowiązane do zwrotu niewykorzystanej kwoty dotacji na wskazany rachunek bankowy. Zwrot środków został dokonany zgodnie z postanowieniami umowy.

Gmina Kowala zleciła realizację zadań publicznych, które zostały wykonane przez organizacje pozarządowe zgodnie z zawartymi umowami. W złożonych sprawozdaniach przedstawiono opisy wykonanych zadań oraz wykazy poniesionych wydatków. W częściach merytorycznych sprawozdań zawarto informacje o przeprowadzonych działaniach oraz zakresie ich realizacji. Do sprawozdań załączono faktury i inne dokumenty potwierdzające wydatkowanie środków pochodzących z dotacji.

Lp.	Nazwa organizacji	Numer umowy	Nazwa zadania	Kwota otrzymanej dotacji w złotych (transze)	Kwota dotacji (rozliczenie częściowe) w zł.	Kwota dotacji (rozliczenie końcowe) w zł.	Kwota zwrotu dotacji oraz termin zwrotu w zł.	Kwota odsetek do zwrotu w zł.	Sprawozdanie data złożenia
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Gminny Klub Sportowy „ZORZA” KOWALA	01.02.2024.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka nożna	75 000,00	0,00	75 000,00	0,00	0,00	30.01.2025
2.	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO Kowala”	02.02.2024.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – judo	41 000,00	0,00	41 000,00	0,00	0,00	29.01.2025
3.	Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępcinie	05.02.2024.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – piłka siatkowa	6 000,00	0,00	6 000,00	0,00	0,00	20.01.2025
4	Ludowo-Uczniowski Klub Sportowy „LUKS KOWALA”	03.02.2024.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – tenis stołowy	24 000,00	0,00	24 000,00	0,00	0,00	29.01.2025
5	Gimnastyczny Klub Sportowy „QUICK FLIK”	04.02.2024.AP	Współzawodnictwo sportowe i organizacja szkoleń w dyscyplinie sportowej – gimnastyka artystyczna	18 000,00	0,00	18 000,00	0,00	0,00	29.01.2025
6.	Stowarzyszenie Przyjaciół Młodocina Większego i Osób Niepełnosprawnych „Pozytywni”	07.02.2024.AP	„Wspieranie rodzin z osobą niepełnosprawną (pomoc materialna, psychologiczna, pedagogiczna, prawna, rehabilitacja)”	13 000,00	0,00	13 000,00	0,00	0,00	28.01.2025
7.	Stowarzyszenie Przyjaciół Publicznej Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Kowali-Stępcinie	08.02.2024.AP	Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej.	6 000,00	0,00	6 000,00	0,00	0,00	20.01.2025
8	Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „JUDO Kowala”	06.02.2024.AP	Ogólnopolski Turniej Dzieci i Młodzików w Judo o Puchar Wójta Gminy Kowala	12 000,00	0,00	12 000,00	0,00	0,00	29.01.2025

Zleceniobiorcy mieli obowiązek złożenia sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego. Dokument sporządzony powinien być według wzoru, stanowiącego załącznik nr 5 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U.2018.2057 ze zm.) , w terminie 30 dni od dnia zakończenia realizacji zadania publicznego. Organizacje złożyły terminowo prawidłowe rozliczenia oraz sprawozdania. Dokumenty zostały ocenione pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym.

W 2024 roku do Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie wpłynęły oferty na wsparcie realizacji zadania publicznego na podstawie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. 2024, poz. 1491 z późn. zm.). Po analizie zgłoszeń uznano celowość realizacji zadań przedstawionych przez organizacje i podpisano stosowne umowy. Zgodnie z ustawą, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego może zlecić realizację zadania publicznego organizacji pozarządowej lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 bez przeprowadzania otwartego konkursu ofert, o ile spełnione są następujące warunki:

- Wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10 000,00 zł.
- Zadanie publiczne realizowane jest w okresie nie dłuższym niż 90 dni.

Zastosowanie trybu pozakonkursowego pozwala na szybsze i bardziej elastyczne wsparcie zadań o charakterze lokalnym lub regionalnym, co przyczynia się do lepszego zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej. Poniżej przedstawiono tabelę, w której zawarto dane organizacji pozarządowych, z którymi podpisano umowy w trybie pozakonkursowym.

Lp.	Nazwa organizacji	Numer umowy	Nazwa zadania	Kwota otrzymanej dotacji w złotych (transze)	Kwota dotacji (rozliczenie częściowe) w zł.	Kwota dotacji (rozliczenie końcowe) w zł.	Kwota zwrotu dotacji w zł.	Kwota odsetek do zwrotu w zł.	Data złożenia sprawozdania
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Stowarzyszenie Nasza Integracja	01.04.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	2 500,00	0,00	2 500,00	0,00	0,00	11.07.2024
2.	Koło Gospodyń Wiejskich w Kosowie „Kosowianki”	02.04.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	04.09.2024
3.	Gimnastyczny Klub Sportowy „QUICK FLIK”	01.10.2024.G	Promocja gminy podczas wyjazdu GKS QUICK FLIK	5 000,00	0,00	5 000,00	0,00	0,00	29.01.2025
4.	Koło Gospodyń Wiejskich „Trablice”	01.05.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	26.06.2024
5.	Koło Gospodyń Wiejskich „Kotarwiczanki”	01.06.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	27.09.2024
6.	Koło Gospodyń Wiejskich „Maliszowianki”	02.06.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	02.10.2024
7.	Koło Gospodyń Wiejskich „Ludwinianki”	03.06.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	30.08.2024
8.	Koło Gospodyń Wiejskich	01.07.2024.G	Działalność wspierająca rozwój	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	01.07.2024

	w Rudzie Małej „Sąsiedzi”		wspólnot i społeczności lokalnych.						
9.	Koło Gospodyń Wiejskich „Nasza Wieś Józefów”	01.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00	24.10.2024
10.	Koło Gospodyń Wiejskich „Ludwinianki”	02.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00	03.10.2024
11.	Koło Gospodyń Wiejskich „Kotarwiczanki”	03.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00	28.11.2024
12.	Koło Gospodyń Wiejskich „Koniczynki”	04.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00	29.10.2024
13.	Koło Gospodyń Wiejskich „Koniczynki”	05.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	29.10.2024
14.	Koło Gospodyń Wiejskich „Bardzice Naszą Pasją ”	06.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	713,57	286,43	0,00	06.12.2024
15.	Koło Gospodyń Wiejskich w Rudzie Małej „Sąsiedzi”	07.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	999,92	0,08	0,00	05.11.2024
16.	Koło Gospodyń Wiejskich „Kowalanki”	08.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00	14.11.2024
17.	Koło Gospodyń Wiejskich „Parznice”	09.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00	20.11.2024
18.	Koło Gospodyń Wiejskich „Trabllice”	10.08.2024.GD	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	1 000,00	0,00	1 000,00	0,00	0,00	20.11.2024
19.	Koło Gospodyń Wiejskich „Parznice”	11.08.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	20.11.2024

20.	Koło Gospodyń Wiejskich „ Nasza Wieś Józefów ”	01.09.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	22.10.2024
21.	Radomskie Stowarzyszenie Paralotniowe	02.10.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	0,00	30.12.2024
22.	Koło Gospodyń Wiejskich „ Ludwinianki ”	01.12.2024.G	Działalność wspierająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.	6 500,00	0,00	6 500,00	0,00	0,00	23.01.2025

Współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z organizacjami pozarządowymi

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowali-Stępocinie aktywnie współpracował z organizacjami pozarządowymi z terenu gminy Kowala, angażując się w działania na rzecz integracji i aktywizacji lokalnej społeczności. W ramach tej współpracy GOPS podejmował liczne inicjatywy wspólnie ze **Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala, Stowarzyszeniem „Nasza Integracja”, Stowarzyszeniem na rzecz wspierania rodzin „Nowe Perspektywy” oraz Kołami Gospodyń Wiejskich** z terenu gminy Kowala.

W 2024 roku dzięki tej współpracy udało się zorganizować wiele przedsięwzięć wspierających mieszkańców, w tym:

- **Warsztaty edukacyjne i profilaktyczne** – spotkania dotyczące zdrowego stylu życia, profilaktyki uzależnień, bezpieczeństwa seniorów oraz warsztaty psychologiczne i terapeutyczne dla rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.
- **Pikniki rodzinne i festyny** – wydarzenia mające na celu integrację międzypokoleniową, promowanie aktywnego stylu życia oraz budowanie poczucia wspólnoty wśród mieszkańców gminy.
- **Programy wsparcia seniorów** – działania promujące aktywizację osób starszych, w tym warsztaty rękodzielnicze, zajęcia ruchowe, spotkania integracyjne oraz edukację cyfrową dla seniorów.
- **Warsztaty organizowane przez Koła Gospodyń Wiejskich** – promowanie lokalnych tradycji, integracja społeczności i wspieranie przedsiębiorczości kobiet w regionie.

Dzięki owocnej współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z organizacjami pozarządowymi i Kołami Gospodyń Wiejskich w 2024 roku możliwe było skuteczniejsze wsparcie osób w trudnej sytuacji życiowej, rozwój aktywności społecznej oraz budowanie solidarności i zaangażowania mieszkańców w życie lokalnej społeczności.

Klub Senior+

W 2024 roku Klub Senior+ w Gminie Kowala aktywnie działał na rzecz integracji i aktywizacji swoich 40 członków, organizując łącznie 49 spotkań.

Seniorzy mieli możliwość uczestnictwa w różnorodnych zajęciach, obejmujących warsztaty plastyczno-manualne, muzyczno-poznawcze, językowo-teatralne oraz ruchowo-prozdrowotne, takie jak zajęcia fitness, spacerzy czy gry zręcznościowe. Klub regularnie organizował również spotkania o charakterze swobodnej twórczości, obejmujące m.in. gry towarzyskie, muzykoterapię, biblioterapię oraz wspólne czytanie prasy i książek.

Istotnym elementem działalności Klubu były wydarzenia okolicznościowe, takie jak Dzień Babci i Dziadka, Urodziny Klubu, Gminny Dzień Radości czy Wigilia. Seniorzy brali także aktywny udział w życiu kulturalnym i społecznym, uczestnicząc w wycieczkach krajoznawczych (m.in. do Wieliczki, Krakowa, Częstochowy i Warszawy), a także w wydarzeniach lokalnych, konferencjach oraz wykładach edukacyjnych. W ramach

działalności Klubu funkcjonowały Zespół Stępcianki oraz Zespół Taneczny, które reprezentowały Klub podczas dożynek, festynów i innych uroczystości.

Seniorzy uczestniczyli w projektach grantowych, m.in. „Wzmocnij Swoje Otoczenie” oraz „Seniorzy z inicjatywą”, w ramach których zorganizowano warsztaty edukacyjne, integracyjne oraz twórcze, np. zajęcia z linorytu i wykonywania ozdób świątecznych. Klub prowadził również współpracę ze Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Kowala, instytucjami edukacyjnymi, Policją oraz organizacjami społecznymi, aktywnie angażując się w wolontariat międzypokoleniowy. Członkowie Klubu mieli zapewniony dostęp do urządzeń multimedialnych oraz opiekę prawną i psychologiczną. Dzięki szerokiej ofercie zajęć i działań społecznych Klub Senior+ w 2024 roku przyczynił się do poprawy jakości życia seniorów, wzmacniając ich aktywność, integrację i zaangażowanie w życie lokalnej społeczności.

3. WSPÓŁPRACA Z INNYMI JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I PODMIOTAMI ZAGRANICZNYMI

Mieszkańcy gminy Kowala wykazują dużą aktywność, angażując się w różnorodne inicjatywy, które mają na celu rozwój lokalnej wspólnoty. Oprócz działalności w stowarzyszeniach, chętnie biorą udział w zebraniach organizowanych w poszczególnych sołectwach, co pokazuje ich zaangażowanie w sprawy lokalne. Spotkania z Wójtem Gminy oraz Radnymi stanowią ważny element tego procesu, umożliwiając mieszkańcom bezpośredni kontakt z przedstawicielami władz i wyrażenie swoich potrzeb oraz opinii. Tego typu aktywność sprzyja integracji społecznej oraz wpływa na lepsze zrozumienie potrzeb i oczekiwań obywateli, co z kolei przekłada się na bardziej efektywne podejmowanie decyzji w zakresie rozwoju gminy.

Gmina Kowala, będąca członkiem **Lokalnej Grupy Działania „Wspólny Trakt” (LGD)** od 2008 roku, aktywnie uczestniczy w realizacji celów zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. LGD, będące inicjatywą czterech gmin – Kowali, Wierzbicy, Skaryszewa i Iłży – zrzesza przedstawicieli sektora społecznego, publicznego oraz lokalnych przedsiębiorców. Główne cele tej organizacji skupiają się na wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich, w tym realizacji lokalnej strategii rozwoju opracowanej przez lokalną grupę działania. Działania LGD są zróżnicowane, obejmując zarówno projekty promujące turystykę i rekreację, jak i inicjatywy aktywizujące mieszkańców, w tym rozwój przedsiębiorczości. Zapisane w strategii projekty bezpośrednio wpisują się w priorytety rozwoju województwa mazowieckiego. Dzięki współpracy mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz instytucji samorządowych, w tym Urzędu Gminy w Kowali – Stępcinie, gmina miała możliwość ubiegania się o wsparcie na realizację różnych projektów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych. Wsparcie to pochodziło z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz 2014-2020. Kolejne lata przyniosą kontynuację tych działań, z nowymi środkami finansowymi pochodzącymi z Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Tego rodzaju wsparcie będzie miało kluczowe znaczenie dla dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Kowala oraz regionu.

Gmina Kowala od 2016 roku jest aktywnym członkiem **Stowarzyszenia Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego (ROF)**, które powołano w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz zwiększania konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego na obszarze funkcjonalnym Radomia. ROF dąży do wzmocnienia zdolności instytucjonalnych, przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego, poprawy funkcjonalności oraz ochrony środowiska przyrodniczego. Kluczowe cele Stowarzyszenia obejmują także upowszechnianie idei samorządności lokalnej i regionalnej, reprezentowanie wspólnych interesów członków oraz wspieranie ich w realizacji zadań.

W ramach Stowarzyszenia gminy realizują dwa kluczowe dokumenty strategiczne:

1. Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Gmin Obszaru Funkcjonalnego Radomia 2030+ (SUMP)

Dokument ten, przyjęty przez Radę Gminy Kowala w 2023 roku, oferuje długoterminowe i strategiczne wizje działań mających na celu poprawę efektywności planowania, integrację polityk, instytucji i mieszkańców. SUMP koncentruje się na rozwoju infrastruktury transportowej oraz zmniejszeniu negatywnego wpływu transportu na środowisko, w tym na zanieczyszczenie powietrza, hałas i emisję gazów cieplarnianych.

2. Strategia Rozwoju Miejskiego Radomskiego Obszaru Funkcjonalnego

Jest to narzędzie zarządzania rozwojem terytorialnym, stworzone z myślą o gminach, które są powiązane funkcjonalnie i mają wspólne cele rozwojowe. Dokument ten wspiera integrację procesów planistycznych oraz realizację polityki rozwoju na poziomie ponadlokalnym, uwzględniając współzależności między gminami i ich potrzebami rozwojowymi.

4. PROMOCJA

Promocja to jedno z kluczowych zadań własnych gminy, mające na celu budowanie jej rozpoznawalności oraz podkreślanie jej atutów. W strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy Kowala-Stępcocina realizowane są liczne działania promocyjne, obejmujące m.in.:

1. Kreowanie pozytywnego wizerunku gminy poprzez różnorodne kampanie informacyjne.
2. Współpracę z organizacjami pozarządowymi, której celem jest wspólne promowanie lokalnych inicjatyw.
3. Udostępnianie informacji o gminie – w tym jej lokalizacji, dostępności komunikacyjnej, zasobów i atrakcji.
4. Koordynowanie działań promocyjnych, zapewniające spójność przekazu.
5. Wskazywanie unikalnych walorów gminy i podkreślanie jej atutów w porównaniu do innych regionów.
6. Oznakowanie turystyczne, ułatwiające odwiedzającym dotarcie do kluczowych miejsc.
7. Promocję walorów turystycznych, podkreślającą bogactwo przyrody, zabytków i wydarzeń.

W dobie rosnącej konkurencji między samorządami coraz częściej gmina traktowana jest jako produkt, który należy odpowiednio zaprezentować i „sprzedać” potencjalnym odbiorcom. Grupami docelowymi działań promocyjnych są zarówno mieszkańcy gminy, jak i przedsiębiorcy, inwestorzy oraz turyści. Skuteczna promocja sprzyja przepływowi ludzi, pomysłów i kapitału, otwierając tym samym nowe perspektywy rozwoju.

Gmina Kowala aktywnie organizuje i wspiera wydarzenia kulturalne oraz sportowe, które nie tylko integrują społeczność, ale również przyciągają gości z innych regionów. W ramach działań promocyjnych w jednostkach podległych gminie, takich jak szkoły, przedszkola i biblioteki, odbywają się warsztaty, prelekcje i wystawy poświęcone lokalnej historii, kulturze i tradycji.

Wśród sztandarowych wydarzeń promujących gminę znalazły się:

1. Dzień Dziecka – pełen radości festyn z atrakcjami dla najmłodszych.
2. Dożynki – coroczne święto plonów, łączące tradycję, kulturę i kulinaria.
3. Sztafeta Niepodległościowa – wydarzenie patriotyczne upamiętniające ważne momenty w historii Polski.

Szczególnym wydarzeniem w kalendarzu kulturalnym gminy są Dożynki, które stanowią podziękowanie za ukończenie żniw i prac polowych. To nie tylko okazja do podkreślenia rolniczych tradycji, ale także możliwość promowania lokalnej kultury, rękodzieła i kulinariów.

Podczas dożynek mieszkańcy i goście mogli skorzystać z szerokiej gamy atrakcji: stoiska prezentujące działalność instytucji wspierających rolnictwo; występy zespołów ludowych, lokalnych artystów; animacje dla dzieci, konkursy i park rozrywki dla całych rodzin oraz koncerty, które przyciągnęły tłumy uczestników.

W 2024 roku dożynki zgromadziły około 1500 uczestników, w tym nie tylko mieszkańców gminy Kowala, ale także gości z okolicznych miejscowości, takich jak Radom, Orońsko, Jedlińsk, Wierzbica czy Skaryszew.

Promocja gminy to nie tylko wydarzenia kulturalne i sportowe, ale także działania proekologiczne. Na terenie gminy realizowane są "zielone inicjatywy", które mają na celu podnoszenie świadomości ekologicznej oraz poprawę jakości życia mieszkańców. W ramach tych działań organizowane są m.in.: akcje sprzątania terenów publicznych; promowanie recyklingu i segregacji odpadów; projekty na rzecz ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Współpraca lokalnych władz, społeczności i instytucji jest kluczowa w skutecznej promocji gminy. Dzięki przemyślanej strategii oraz różnorodnym inicjatywom Gmina Kowala z sukcesem buduje swoją tożsamość, przyciąga inwestorów i turystów oraz wzmacnia więzi społeczne. Wszystkie podejmowane działania przyczyniają się do dynamicznego rozwoju gminy, czyniąc ją miejscem atrakcyjnym do życia, pracy i rekreacji.

5. PLANY INWESTYCYJNE

1. Budowa żłobka na terenie gminy Kowala.
2. Budowa odgałęzień sieci kanalizacji sanitarnej (grawitacyjne w pasie drogowym+ odgałęzienia ciśnieniowe) w m. Trabllice.
3. Wymiana wodomierzy z nakładkami radiowymi, stałych punktów detekcji wycieków wody na sieci wodociągowej oraz wdrożenie systemów: zdalnego odczytu wodomierzy wraz z systemem oraz monitoringu sieci wodociągowej wraz z dostawą sprzętu służącego do lokalizacji wycieków wody na sieci wodociągowej, tzw. geofonu.
4. Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Kowala-Kolonia ul. Spacerowa.
5. Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej im. Orła Białego w Kończycach - Kolonii oraz budynków Publicznej Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Parznicach.
6. Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Dąbrowce Zabłotniej.
7. Dalsza modernizacja oświetlenia ulicznego zewnętrznego na terenie Gminy Kowala.
8. Remont pomieszczeń Publicznej Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Młodocinie Mniejszym na potrzeby nowego oddziału przedszkolnego wraz z zakupem niezbędnego wyposażenia dydaktycznego.
9. Modernizacja boiska sportowego w Młodocinie Mniejszym.
10. Budowa nowego odwiertu na ujęciu wody „Ruda Wielka” - dz. nr 813/1 w Dąbrowce Zabłotniej.
11. Zakup ciągnika wraz z wyposażeniem na potrzeby utrzymania dróg gminnych.
12. Projekty rozbudowy sieci wodociągowej w miejscowościach Maliszów, Romanów, Kotarwice, Kosów, Kowala-Stępocina, Trabllice, Augustów.
13. Modernizacja sieci wodociągowej na terenie Gminy Kowala.
14. Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Kowala.
15. Projekt budowlany drogi gminnej w miejscowości Walentynów, ul. Wspólna
16. Projekt i budowa drogi gminnej wraz z parkingiem na potrzeby utrzymania dróg gminnych.

6. INFORMACJA

Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową (ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym- Dz.U. z 2024 poz.1485 ze zm.). O ustroju gminy stanowi Statut Gminy Kowala (uchwała nr XXXVI.285.2021 Rady Gminy Kowala z dnia 19 listopada 2021 roku w sprawie uchwalenia Statutu Gminy Kowala). Wójt wykonuje zadania przy pomocy Urzędu Gminy w Kowali-Stępcinie. Organizacja i zasady funkcjonowania urzędu określa regulamin organizacyjny nadany przez Wójta w drodze zarządzenia. Kierownikiem urzędu gminy jest Wójt, jak również zwierzchnikiem służbowym kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

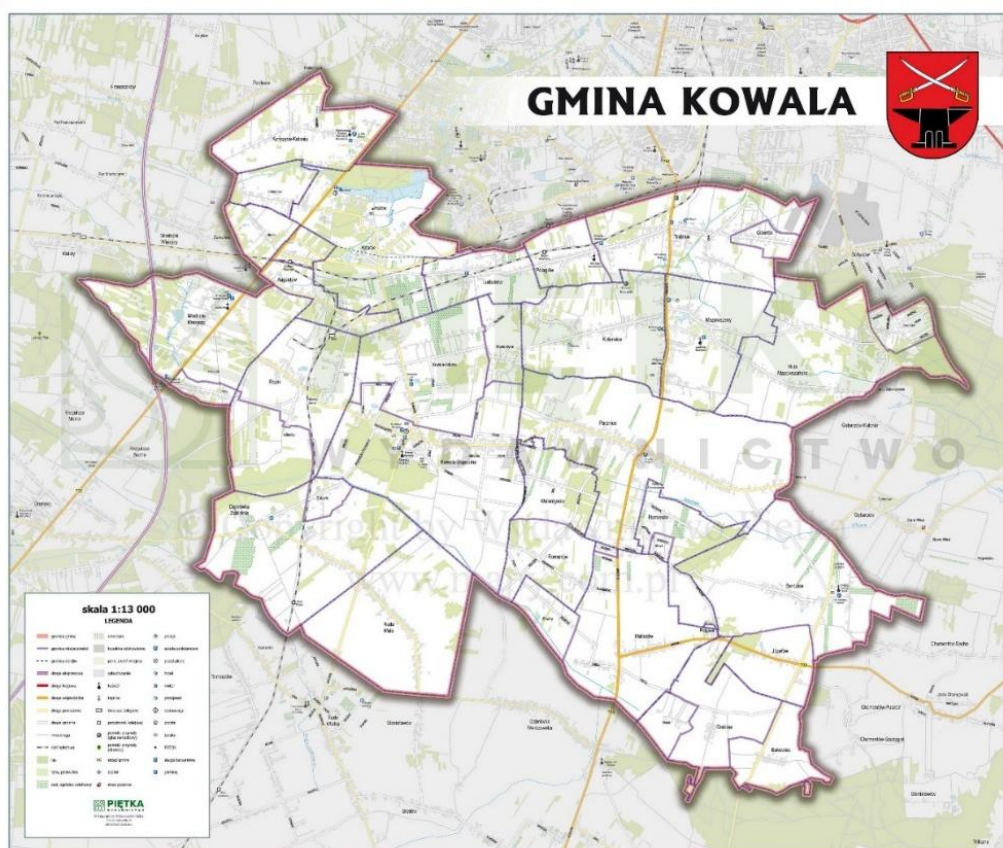
Urząd Gminy w Kowali-Stępcinie czynny jest w godzinach:

- Poniedziałek 8.00-16.30
- Wtorek-Czwartek 7.00-15.00
- Piątek 7.00-14.30

Na stronie internetowej www.kowala.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej www.kowala.biuletyn.net znajdują się aktualności dotyczące Gminy Kowala. Witryna internetowa wskazuje jakie sprawy i w jaki sposób można załatwić w urzędzie. Jest pomocna w kontakcie z administracją.

W siedzibie urzędu udzielane są nieodpłatne porady prawne we wtorki i czwartki w godzinach od 9.00-13.00 zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. „o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej”, nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne poradnictwo obywatelskie przysługują osobie uprawnionej, która nie jest w stanie ponieść kosztów odpłatnej pomocy prawnej, w tym osobie fizycznej prowadzącej jednoosobową działalność gospodarczą niezatrudniającą innych osób w ciągu ostatniego roku.

Mapa Gminy Kowala

Raport opracowany na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U.2024 poz. 1465 ze zm.).

Strona 69 z 69